

KRİZE EN GÜZEL
CEVAP TÜRK-ARAP
İLİŞKİLERİ

Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora, Lübnan'da yatırıma elverişli şartlar oluşması için çalışmalarını sürdüreceklerini ifade etti. Sayfa 11

EKONOMİ SAHNESİNDE
SIRA ASYA PASİFİK'TE

ALİ KİBAR

Türk-Güney Kore İş Konseyi Başkanı

TÜRK ÖZEL SEKTÖRÜ
TEŞVİK EDİLMELİ

Türk-Doğu Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-Güney Kore İş Konseyi Başkanı Ali Kibar, Asya-Pasifik ülkeleriyle ticari ilişkilerde rekabet edebilmek için üretim girdilerinde dolaylı teşvikin önemli olduğunu vurgularken, Asya-Pasifik ile Avrupa arasındaki mal ve hizmet hareketlerinde, Türkiye'nin, gerekli altyapıyı hazırlayarak avantaj sağlayabileceğini de belirtiyor. Kibar, Asya-Pasifik'te işçi ücretlerinin düşük maliyetinin ve o bölge ülkelerinin kendi birincil hammaddelerine verdikleri doğrudan ve dolaylı desteklerin getirdiği avantajların büyük bir fırsat sunduğuna işaret etti. SAYFA 4

Son 30 yıldır Asya-Pasifik'in yükselişi tahminleri sonunda gerçek oluyor. Nisan 2009'da yapılacak G-20 zirvesi Asya ülkelerinin dünya ekonomisindeki ağırlığının tescil edildiğini gösterecek gibi duruyor.

Artık sokakta Çin malı bir ürün alan tüketici de Kore malı otomobilini kullanan sürücü de Japon menşeli bilgisayarını açan öğrenci de dünya ticaretinin kaderinde Asya-Pasifik ülkelerinin ciddi bir rol üstleneceğini gösteriyor. Şayet Asya-Pasifik ekonomileri, küresel mali kriz ortamında doğru adımları atmayı başarabilirse 2030 yılında dünya ticaretinin ilk iki sırasında ve toplam ticaretin yaklaşık yüzde 40-50'sinde bu bölge ülkelerinin imzası olacak. Bu küresel dönüşümün başka bir göstergesi de dünyanın en yoğun 25 konteyner limanının 18'inin Asya ülkelerinde olması. Türkiye de 3 milyon üzerinde tüketicisiyle, 7 trilyon dolarlık dış ticaretiyle, farklı gereksinimlere ve fırsatlara sahip ekonomileriyle yakın gelecekte dünya piyasalarının en güçlü aktörü olacağı artık bilinen bu bölgeye yaklaşmaya ve bölgeyi gelecek vaat eden yeni bir girişim sahası olarak değerlendirmeye başlıyor. Bunun en önemli göster-

gesi de genel ihracat artış hızı yüzde 37 olan Türkiye'nin 2008 yılı ocak-ağustos ayları arasında Asya-Pasifik bölgesine ihracatında yüzde 67 oranında artış kaydetmesi. İşte bu noktadan hareket eden Türkiye, 2011 yılına dek Asya-Pasifik ülkelerinin genel ithalatı içerisinde yüzde 0,1 olan payını 8 milyar dolarlık hedef hacme ulaştırmak istiyor. Şu anda Türkiye'nin bu bölgeye yaptığı 3 milyar dolarlık ihracat, tek başına Romanya'ya yaptığı ihracatla aşağı yukarı aynı.

Öte yandan bölgede uluslararası müteahhitlik alanında neredeyse yok sayılırız. Bölgeden turist çekmede de çok başarılı sayılmayız, doğrudan yatırım almada da. Bu nedenle Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerini geliştirme şart. Zira sadece fırsatlar değil riskler de söz konusu. Küresel bu ay okuyucuları için Asya-Pasifik bölgesiyle ikili ilişkilerimizi ele aldı.

CEFİ KAMHI

Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı

KEŞFETMEMİZ GEREKEN
PAZAR BİZİ KEŞFEDİYOR

Güney Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi Kamhi, Hindistan'ın dünyanın dört bir yanına yıllık 20 milyar doların üzerinde yatırım yaptığına işaret etti. Türk işadamlarının Hindistan pazarını çoktan keşfetmiş olmaları gerektiğini ancak, son dönemde potansiyeli değerlendirecek kadar olmasa da hareketlenmeler olduğunu ifade eden Kamhi, "Bizim keşfetmemiz gereken pazar bizi keşfediyor. Hindistan Eximbank Türkiye'de şube açmayı planlıyor. Hindistan enerji yatırımcısıyla da Türkiye'ye geliyor" dedi. SAYFA 5

YENİ KÜRESEL DÜZENİN İKİ GÜCÜ: HİNDİSTAN VE TÜRKİYE

Yeniden tanımlanan küresel ekonomik ve mali düzen içerisinde yükselen piyasaların ağırlığı hızla artıyor. Bu yükselen piyasaların Çin'den sonra en büyük ekonomisi olan Hindistan 1991 yılından sonra başlattığı ekonomik reform süreciyle dünya ekonomik ve siyasi sistemi içinde profilini hızla yükseltiyor. Dünya ticaret hacminin 14 trilyon dolar, iki ülkenin toplam dış ticaret hacminin 800 milyar dolar olduğu göz önüne alındığında, 2025 yılında 1.4 milyar nüfusa sahip

olacağı tahmin edilen bu ülke ile Türkiye'nin karşılıklı ticaretinin yıllık 2.6 milyar dolar seviyesinde kalmış olması ikili ekonomik ilişkilerin yeterince gelişmediğine işaret ediyor. Hindistan'ı sadece ucuz ara mal temin edilebilen bir ülke olarak değil, 350 milyonluk orta sınıfı ile Türk malları için bir ihracat pazarı, artan dış yatırımları ile bir yatırım kaynağı, aynı zamanda kıta ekonomisi büyüklüğü ile bir yatırım destinasyonu olarak görmekte yarar var. Sayfa 7

Rifat Hisarcıklıoğlu (sağda) ve Nüket Yetiş işbirliği anlaşmasını imzaladı.

DEİK ve TÜBİTAK'tan
Ar-Ge için işbirliği

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) arasında 17 Kasım 2008 tarihinde bilimsel ve teknolojik işbirliklerinin geliştirilmesini hedefleyen bir işbirliği protokolü imzalandı. TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu ve TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket Yetiş tarafından imzalanan işbirliği protokolü ile Türkiye'nin ulusla-

rarası arenada öncü olması anlamında Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetlerinin teşvik edilmesi, yaygınlaştırılması, proje sayısının artırılmasına katkı yapılması ve sınıy, akademi, kamu kurumları arasında ulusal ve uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesi amaçlanıyor. M. Rifat Hisarcıklıoğlu küresel krizin etkilerinden korunmak için "icat çıkarmak" gerektiğini ifade etti. Sayfa 2

Hint-Türk ortaklığında
rafineri kurulacak

TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Yeni Delhi'de gerçekleşen Türk-Hint İş Forumu'nda Hintli firmaların Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'ndaki Hintli firmaların büyük emeği geçen Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'nın faaliyete geçmesiyle dünyanın en önemli enerji merkezlerinden biri olan Ceyhan'da Hint-Türk ortaklığıyla bir petrokimya rafinerisinin kurulacak olması iki ülke iş çevre-

lerini sevindiren bir gelişmedir. Ceyhan'a taşınan Hazar petrolünü İsrail'den Hindistan'a taşıma projemiz ise iki ülkeyi birbirine bağlayacak diğer bir orta vadeli stratejik hedefimiz" ifadesini kullandı. Hisarcıklıoğlu, ayrıca, Mittal, Tata, Mahindra, Indian Oil Corporation gibi Hindistan'ın küresel büyüklükteki şirketlerinin Türkiye'de yatırım yapmasının ekonomik işbirliğine farklı bir boyut kazandırdığını da belirtti. Sayfa 3

20.
Yılıımızı
Kutluyoruz

KÜRESELLEŞEN TÜRK ÖZEL SEKTÖRÜNDEN HAYATINA BİR YOL
GİRİŞİ DEĞERLENDİRME
20 YILI BOYUNCA "KÜRESEL DÜZEN" ÇIKTI MIYLA
DÜŞÜNÜYORUZ
DÜŞÜNÜYORUZ
DÜŞÜNÜYORUZ

DEİK 20.
YAŞINI
KUTLUYOR

Çifte vergilendirmede
anlaşma önemli bir adım

Mövenpick Otel'de DEİK/Türk-İsviçre İş Konseyi ve Türkiye'de İsviçre Ticaret Odası Derneği işbirliği ile düzenlenen 4. Türk-İsviçre İş Forumu'nda konuşan DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, Türkiye ile İsviçre arasındaki ticaret dengesinin uzun yıllardır Türkiye'nin aleyhinde seyrettiğine işaret ederek bu dengeyi Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın onaylanması ile bir nebze sağlanabileceğini ifade etti. İkili ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine dair araçların bulunmasının faydalı olacağına işaret eden Yırcalı, "Türkiye'de yabancı sermaye mevzuatı aç-

RONA YIRCALI

sından önemli bir engel bulunmamakla birlikte iki ülke arasında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın olmaması İsviçreli firmaların Türkiye'de yatırım yapmalarını engelleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır" diye konuştu. Sayfa 3'te

TÜRK JAPON 16. ORTAK TOPLANTISI 2 ARALIK'TA

Gündem

Küresel mali krizin reel sektör üzerindeki etkileri görülmeye başladı. Sanayi üretimimizdeki düşüş devam ederken ihracatımız uzun yıllar sonra ilk defa hız kesti. IMF tarafından yakın tarihte güncellenerek hazırlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre dünya ekonomisi 2009 yılında daha önce yapılan tahminin 0,8 puan altında yüzde 2,2 oranında büyüme kaydedecek. Buna koşut olarak, en önemli dış ticaret partnerimiz olmasının yanı sıra Türkiye'ye en fazla doğrudan sermaye ve turist gönderen Avrupa ve Rusya ekonomilerinin 2009'da küçülmesi bekleniyor.

2009 yılında iş dünyasını ilgilendiren başka bir nokta da 1982 yılından bu yana ilk kez küresel ticaretin büyüme hızının küresel ekonominin büyüme hızının gerisinde kalacak olması ve küresel ticaretin daralması olarak ifade edilebilir. Buna bir de 2009 yılında, daha önce yıllık 1 milyar dolar civarında seyreden küresel yatırım hacminin yarım trilyon dolara düşecek olduğu öngörüsünü de eklememiz gerekiyor. Bu durumun, Türkiye gibi tasarruf açığı olan ülkeler üzerinde kaçınılmaz olarak baskı yaratması bekleniyor. Bu baskının ortadan kaldırılması için kredi kanallarının açılması ve orta vadeli banka finansmanının yeniden hareketlendirilmesi gerekmektedir. Ülkemizin verimliliğini ve uluslararası piyasalarda rekabet gücünü artıracak reformların hayata geçirilmesi Türkiye'nin, krizi hafif darbelerle atlmasına yardımcı olacaktır.

Geçen ay, dünya piyasalarının karşı karşıya olduğu mali kriz sorununa çözüm önerileri üretmek üzere toplanan G 20 liderler zirvesinde Türkiye'nin de yer alması, ülkemizin, küresel anlamda bir güç olduğunu bir kez daha bizlere gösterdi. Nitekim, Amerikan İstihbarat Konseyi tarafından yayımlanan "Küresel Etkilimler 2025 Raporu"nda da Türkiye'nin 2025'e kadar küresel çaptaki ekonomik ve siyasi sistemde ağırlığının artacağı öngörülmektedir. Ayrıca, geçen ay Chicago borsasında Yeni Türk Lirası üzerinden işlem yapılmaya başlanması, kriz ortamına rağmen Türk parasının gücünü göstermiştir.

DEİK, 2008 sona ererken, yılın ilk on ayında 127'si bakan, 21'i başbakan, 15'i ise devlet başkanı düzeyinde olan 339 etkinlik düzenleyerek 20. yaşını tamamlıyor. Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerine yeni açılımlar kazandırma konusunda çalışmalarını hızla sürdüren DEİK, 19 Aralık'ta tüm üyeleri ve resmi erkânın katılımıyla, 20. yaşını kutlayacak.

Kasım ayında yaklaşık 50 etkinliğe imza atan DEİK'in en önemli ziyaretlerinden birinin Başbakan ile gerçekleştirilen Hindistan ziyareti olduğunu altını çizmek doğru olacaktır. Asya-Pasifik ülkeleri ile ekonomik etkileşimimizi daha da canlandıracak olan bu ziyaretin kısa sürede meyvelerini toplayacağımıza inanıyoruz. Haziran ayında Japonya'ya Cumarhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül ile yaptığımız ziyaretten de kısa vadeli sonuçlarını görmeye başladık. Japonya'nın en büyük şirketlerinden olan Mitsubishi, bu ziyaret sonrasında başlayan görüşmeler sonucunda Türkiye'ye önlümüzdeki dönemde 3,5 milyar dolar yatırım yapma kararı aldı. Bu kararla artan motivasyonumuzu, 2 Aralık'ta Japon karşı kanadımız Nippon Keidanren ile düzenleyeceğimiz Türk-Japon 16. Ortak Toplantısı'nda değerlendirmek istiyoruz.

DEİK, YİNE DÜNYANIN DÖRT BİR YANINDAYDI

Öte yandan kasım ayında DEİK'in dünyanın pek çok yanında Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerini geliştirmek üzere faaliyetlerine devam ettiğini de kaydetmek gerekiyor. Bir yandan New York Metropolitan Müzesi'nde sanatseverlerin beğenisine sunulan "Babil'in Ötesi: M.Ö. 2. Binyılda Sanat, Ticaret ve Diplomasi" sergisiyle tarih sahnesindeki ekonomik ilişkilerin yansıtılmasına sponsor olan ve ABD'nin en önemli ticaret merkezi olan New York'ta Türkiye'yi tanıtan DEİK, diğer yandan Çin Halk Cumhuriyeti Konferansı Başkanı (Çin meclis Başkanı) ile 28 Kasım'da Türkiye'nin işbirliği olanaklarını masaya yatırmış, Fransa Dış Ticaret Bakanı Anne-Marie Idrac'ı ağırlamış ve Hollanda belediye temsilcilerine briefing vermiştir. Bunların yanı sıra, DEİK yine Kasım ayında Körfez sermayesi ile bir Türk yatırımını buluşturan Aslantepi Projesi'nin imza törenine ev sahipliği yaptı. Aralık ayında da etkinliklerimizde duraksamadan devam edeceğiz.

Geçen ay, Küresel'de yer alan Japonya dosyasının bir devamı olan Asya-Pasifik dosyasına yer verileceğini belirtmiştik. Dosya çerçevesinde DEİK'in önlümüzdeki dönemde Asya-Pasifik ülkeleri ile Türkiye'nin ilişkilerinin geliştirilmesi konusunda yeni açılımları benimseyeceğini ve bölgeye yönelik etkinliklerini, raporlamalarını artıracığını ifade etmiştik. Geçen ayın devamı olarak aralık sayımızda yine çok değerli isimlerin yorumları, deneyimleri ve çeşitli sektörlerin görüşleri ile kriz ortamında sahip oldukları sağlam ekonomik zemini koruyacakları verilerle sabit Asya-Pasifik ülkelerine ilişkin dosya beğenimize sunulmaktadır.

2009 yılında, dış ekonomik ilişkileri daha güçlü bir Türkiye'ye sahip olmak dileğiyle, yeni yılınız kutlanm.

Ufuk YILMAZ

DEİK Genel Sekreteri
uyilmaz@deik.org.tr

TOBB/DEİK BAŞKANI M. RİFAT HİSARCİKLİOĞLU

Cari açık sorununu aşmak için icada ihtiyacımız var

DEİK-TÜBİTAK işbirliği anlaşmasını Rifat Hisarcıklıoğlu ve Nüket Yetiş imzaladı.

DEİK, 82 İŞ KONSEYİ İLE TÜBİTAK'A DESTEK VERECEK

TÜBİTAK ile DEİK arasında imzalanan işbirliği protokolü kapsamında;

- AR-GE ve yenilikçiliğe yönelik olarak organizasyonlar, toplantılar organize edilecek
- Türkiye'deki firmaların hazırladıkları AR-GE ve yenilikçilik bazlı ulusal ve uluslararası proje sayısının artırılmasına ilişkin ortak çalışmalar yürütülecek
- Bu konuda firmalara yönelik ortak etkinlik, seminer ve eğitimler düzenlenecek
- TÜBİTAK tarafından başlatılan Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Destekleme Programı'nın (İŞBAP) yaygınlaştırılmasına yönelik işbirliği yapılacak

- Ortak projelerde çalışmak üzere karşılıklı eleman değişimi gerçekleştirilecek
- Uluslararası Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi kapsamında belirlenen öncelikli ülkelere yönelik ortak girişimlerde bulunulacak
- Bu işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilecek çalışmalara DEİK bünyesinde faaliyet gösteren 82 iş konseyi destek sağlayacak
- DEİK'in üye tabanından 7. Çerçeve Programı'na proje üretme potansiyeline sahip firmalar seçilecek ve daha çok başvuruda bulunulması için ortak çalışmalar hayata geçirilecek
- Yenilikçilik odaklı yazılım ve imalat sanayileri, akademi ve kamu kurumları arasındaki işbirliği artırılabilecek

TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye'nin küresel krizin etkilerinden korunması ve cari açık sorununun çözülmesi için daha fazla Ar-Ge çalışmasına ve 'icada' ihtiyacı olduğunu söyledi.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) arasında bilimsel ve teknolojik çalışmalarda ortak hareket edilmesini hedefleyen bir işbirliği protokolü imzalandı. TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu ve TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket Yetiş tarafından 17 Kasım'da yapılan basın toplantısında imzalanan işbirliği protokolü ile Türkiye'nin uluslararası arenada öncü olması anlamında Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetlerinin teşvik edilmesi, yaygınlaştırılması, proje sayısının artırılmasına katkı yapılması ve sanayi, akademi, kamu kurumları arasında ulusal ve uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesi amaçlanıyor.

TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu toplantıda yaptığı konuşmada küresel krizin etkilerinden korunmak ve cari açık sorununu aşmak için "icat çıkarmak" gerektiğini ifade etti. Türkiye'nin yetiştirdiği bilim insanlarının yurtdışında yakaladığı başarıya dikkat çekerek Hisarcıklıoğlu, yapılan bilim ihracatının ülkenin büyüme grafiğini yukarı taşıyabileceğini açıkladı.

REKABET İÇİN YAPI DEĞİŞMELİ

Ar-Ge'ye yapılacak yatırımların bölgesel değil ülkesel olması gerektiğini ve bilim adına her türlü yeni projeye destek verilmesinin önemini vurgulayan Hisarcıklıoğlu, "Yüksek teknolojide dışa bağımlılık, artık 50 milyar dolar aşan cari açığımız üzerinde enerji bağımlılığından sonra en büyük baskı unsuru haline geldi. Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki ileri teknoloji ürünlerinin payı yüzde 7, orta seviyedeki teknolojinin payı yüzde 31, düşük teknolojinin payı yüzde 44 seviyesinde. Dış ticaret açığımızı azaltmak ve küresel rekabette ayakta kalmak için bu yapıyı iyileştirmeliyiz" dedi.

Hisarcıklıoğlu, özel sektörün daha dışa dönük açılımlar yapabilmesi için devletin kurumları ile işbirliği içinde olmak gerektiğinin altını çizdi. Türkiye'nin son yıllarda bilim ve teknoloji alanında yakalamış olduğu başarının Türkiye açısından ekonomik faydaya dönüşmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiğine inandığını ifade eden Hisarcıklıoğlu, ekonomik anlamda global piyasalardaki gelişmeleri yakalayabilmek için bilgi teknolojileri ve yenilikçiliğin geliştiril-

mesi gerektiğini belirtti. Türkiye'nin bilimsel ve teknolojik altyapısının gelişmesine büyük katkıda bulunan TÜBİTAK ile DEİK arasında gerçekleştirilen işbirliği anlaşmasının Türk özel sektörüne ve Türk sanayiine büyük katkısı olacağını ifade eden Hisarcıklıoğlu, dış ticarete yaşanan açığın iyileştirilmesi için bu gibi kurumlarla yapılabilecek işbirliklerinin son derece önemli olduğunu belirtti. Araştırma ve yeniliğe yapılacak her türlü yatırımın küresel rekabet açısından değerli bir adım olduğuna değinen Hisarcıklıoğlu, "Ülkemizde Ar-Ge harcamalarının arttığı kesin. 1990'da Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranı yüzde 0,32 iken 2006 yılı sonunda bu rakam yüzde 0,76'ya kadar yükseldi. Ayrıca kişi başı Ar-Ge harcaması aynı dönemde 15 dolardan 68 dolara kadar artış gösterdi. Ancak bu rakamlar yeterli değil" dedi.

MİLLİ GELİRİN YÜZDE 2'Sİ AR-GE'YE

Türk ekonomisinin son yıllarda kattığı mesafeye rağmen Ar-Ge harcamaları konusunda hâlâ OECD ülkeleri içinde Meksika'dan sonra en kötü ülke konumunda olduğunu bildiren Hisarcıklıoğlu, Türkiye'nin küresel piyasalarda daha fazla rekabet edebilmesi için milli gelirinin en az yüzde 2'sini Ar-Ge'ye harcaması gerektiğini kaydetti. TÜBİTAK'ın katkılan ile hazırlanan Ar-Ge teşvik yasasını öneme değinen Hisarcıklıoğlu, yasanın yürürlüğe girmesinin ardından 1,5 ay içinde 18 firmanın 2 bin 777 AR-GE personeli istihdam etmek üzere, 1,5 milyar YTL yatırım bedeli Ar-Ge merkezleri kurmak için teşvik başvurusunda bulunduğunu kaydetti. TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket Yetiş ise Türkiye'nin 2007 yılındaki Ar-Ge harcamalarının 6,6 milyar TL'ye ulaştığını belirterek, 2013'te bu rakamı 25 milyar TL'ye çıkarmayı hedeflediklerini iletti. Sanayi sektörünün 2002'de Ar-Ge harcamalarının yüzde 29'unu üstlendiğine işaret eden Yetiş, bu oranın 2007 itibarı ile yüzde 41'e yükseldiğini kaydetti. Yetiş, "Ar-Ge personeli sayımız 64.4 bine çıktı. Hedefimiz, 2013'te 150 bin kişilik personele ulaşmak" dedi. Yetiş, TÜBİTAK ile DEİK arasında imzalanan işbirliği protokolünün de Türkiye'de Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasına katkı sağlayacağını ifade etti.

Dinçer: Obama da Türkiye-ABD ilişkilerinin önemini kavrayacak

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) bünyesinde faaliyet gösteren Türk-Amerikan İş Konseyi, görev süresi dolan ABD'nin Türkiye Büyükelçisi Ross Wilson onuruna 7 Kasım'da Ritz Carlton Otel'de bir veda yemeği verdi. Yemeğe Büyükelçi Wilson'un yanı sıra ABD'nin İstanbul Başkonsolosu Sharon Wiener, DEİK/Türk Amerikan İş Konseyi Başkanı Haluk Dinçer ve işadamları katıldı. Haluk Dinçer yemekte yaptığı konuşmada, Ross Wilson'ın görev yaptığı üç sene içinde Türkiye-ABD ilişkilerinin müttefik, dost ve ortak olarak üç kelimeyle tanımlanabileceğini ifade etti. Ross Wilson'ın bu üç kelimeye büyük bir rol üstlendiğini kaydeden Dinçer, "Şuna kesinlikle inanm ki Başkan Obama da Türkiye ABD ilişkilerinin ne kadar önemli olduğunu çok çabuk kavrayacaktır" diye konuştu.

ABD'nin Türkiye Büyükelçisi Ross Wilson ise, "3 yıldan beri onur duyduğum bir görevi yapıyorum. Hem tatlı hem acı anılarım oldu. Bazen zor anlar geçirdik. Türkiye'nin bulunduğu bölge, 21. yüzyılda barış, güvenlik ve dayanışma için son derece kritik. Görev yaptığım süre boyunca iki ülke arasındaki ilişkilerde önemli ilerlemeler kaydettik. PKK ile mücadelede, Irak'ta istik-

ABD'nin Türkiye Büyükelçisi Ross Wilson (solda) ve Türk Amerikan İş Konseyi Başkanı Haluk Dinçer

rar ve barışın sağlanmasında, İran'ın nükleerle ilgili çalışmalarında, Ortadoğu ve Kafkasya'da barışın, istikrarın sağlanmasında, Türkiye'nin enerji güvenliği ve çeşitliliğinde, Afganistan'da, NATO'da Türkiye ile birlikte çalıştık. Türkiye'nin AB üyeliğine destek verdik. Ekonomik anlamda da bu 3 yıl içerisinde önemli gelişmeler oldu" dedi.

ABD'nin yeni Başkanı Barack Obama'dan çok şey beklendiğini ifade eden Wilson, "Elimde bir kristal küre yok ve geleceği bilemem ama yeni başkanın önce-

likli görevi, Türkiye'nin bölgede ne kadar önemli olduğunu ve Türkiye ile ilişkilerin ne kadar önemli olacağını takdir etmek olacaktır. Bundan sonra iki ülke ilişkileri için daha fazlasını yapalım ve ilişkilerimizi daha da sağlamlaştıralım. ABD ve Türkiye birbirinden uzaklaşırsa hem Türkiye hem de ABD'nin dezavantajına olur. İki ülkenin birlikte çalışması ise bölgeye güvenlik, barış ve refah getirir. Bundan sonra ne yapacağım bilmiyorum ama gelecek planlarımda mutlaka Türkiye de olacak" dedi.

Vietnam'dan 27 firma Türkiye'yi ziyaret etti

DEİK/Türk-Vietnam İş Konseyi, Vietnam'ın önde gelen firmalarından 27 temsilci ile 25 Türk firmasının aynı platformda buluştu. 6 Kasım'da, İstanbul'da, Vietnam Ticaret ve Sanayi Bakanı Truong Dinh Tuyen'in de iştiraki ile düzenlenen 'Türk-Vietnam İş Forumu'na lojistikten, müteahhitliğe, kimyadan, enerjiye kadar pek çok farklı sektöre mensup Türk ve Vietnamlı işadamları katıldı. 4-5 Kasım 2008 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen Türkiye-Vietnam Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi IV. Dönem Toplantısı vesilesi ile Türkiye'ye resmi bir ziyaret gerçekleştiren Vietnam Ticaret ve Sanayi Bakanı Truong Dinh Tuyen, Türkiye ve Vietnam arasındaki ticaret hacmini, 2010'da 1 milyar dolara çıkarmayı hedeflediklerini kaydetti. Türk-Vietnam İş Konseyi Başkanı Necati Abacıoğlu ise her iki ülkenin iş komiteleri arasındaki ilişkileri sağlayacak kurumsal yapının Türk kanadının oluşturulduğunu anlatarak, Vietnam tarafının da yakında kurulmasını umut ettiğini ifade etti.

Eren Talu'ya Körfez desteği

Seyrantepe'de yapım aşamasında olan Galatasaray Stadi'nin sorumluluğunu üstlenen Eren Talu Mimarlık-Alke İnşaat Ortak Girişimi, proje kapsamında Birleşik Arap Emirlikleri'nden Abu Dhabi Group ve Al Zarooni ile anonim bir şirket çatısı altında birleşti. Geçen ay sonunda, Dış İlişkiler Ekonomik Kurulu (DEİK) Türk-Körfez İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Ata Holding Yönetim Kurulu Başkanı Korhan Kurdoğlu'nun ev sahipliğinde İstanbul'da, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Plaza'da gerçekleşen imza töreniyle resmilen oluşum Ali Sami Yen arazisi üzerinde gerçekleşecek projeyi de beraber yürütecek. Eren Talu-Alke İnşaat Ortak Girişimi 2007 yılının Ağustos ayında gerçekleşen ihaleyi kazanarak, Seyrantepe'de yapılacak stadin karşılığında Ali Sami Yen Stadi'nin arazisinin de tapusunu almıştı. Buraya Alışveriş merkezi ve rezidans yaparak satıştan gelir elde etmeyi planlayan Talu-Alke, maliyeti 777 milyon YTL olan proje için TOKİ'ye 234 milyon YTL kâr payı tahahhüdü vermişti. BAE şirketleriyle Talu-Alke Girişimi arasında yapılan ortaklık anlaşması uyarınca anonim şirketin yüzde 51'lik dilimi Körfez sermayesine geçti. Projenin 29 Ekim 2009'da bitmesi bekleniyor.

EREN TALU

DİŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU ARALIK TAKVİMİ

Hisarcıkloğlu'ndan 'Hindistan'da özel sektörün önünü açın' çağrısı

Hindistan ile ilişkilerin gelişmesinde siyasi otoritelere de sorumluluk düştüğünü belirten Hisarcıkloğlu, 'Karşılıklı yatırımlar siyasi destekle artırılabilir' dedi.

TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu Yeni Delhi'de gerçekleşen Türk-Hint İş Forumu'nda, iki ülke arasındaki ticaretin, karşılıklı yatırımların hızlandırılması ile büyüyeceğini vurguladı. Hisarcıkloğlu, bunun, özel sektörün önünün açılması ile gerçekleşeceğini altını çizdi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 20-24 Kasım 2008 tarihlerinde Hindistan'ın Yeni Delhi ve Bangalore kentlerine düzenlediği ziyaret çerçevesinde, DEİK/Türk-Hindistan İş Konseyi, 21 Kasım'da Yeni Delhi'de Hindistan Sanayi ve Ticaret Odaları Federasyonu (FICCD), Hindistan Sanayiciler Konfederasyonu (CII) ve ASSOCHAM işbirliği ile Türk-Hint İş Forumu'nu düzenledi. TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu forumda yaptığı konuşmada, küresel ekonomideki önemi hızla artan Hindistan ile ekonomik ilişkilerin önemini vurgulayarak Hindistan ile enerji, turizm ve bilişim öncelikli olmak üzere birçok sektörde işbirliği gerçekleştirilebileceğini işaret etti.

HİNDİSTAN'A TİCARET ARTMALI

Hindistan'a daha çok mal ve hizmet satılmasını arzuladığının altını çizen Hisarcıkloğlu, Hindistan'ın bağımsızlık lideri Gandhi'nin "Çalışmadan zenginlik olmaz" sözlerine de atıfta bulunarak karşılıklı ilişkilerin gelişmesinde özel sektör kadar siyasi otoritelere de sorumluluk düştüğünü belirtti. TOBB/DEİK Başkanı, "Daha çok ticaret yaparak, karşılıklı yatırımları artırarak ikili ekonomik ilişkileri istenilen seviyelere çıkarmak bizim işadamlarımızın görevidir. Tabii ki bu da ancak iki ülke siyasi otoritelerinin destek-

TOBB/DEİK
Başkanı M. Rifat
Hisarcıkloğlu

TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu: Hindistan ve Türkiye arasındaki toplam ticaret hacmi 7-8 yıllık sürede yüzde 377 artış kaydetti.

leriyle mümkün olacaktır. Bunun için siyasi otoriteler ekonomik büyümenin lokomotifleri olan özel sektörün önünü açmalı, iş ve ticaret yapmanın önündeki engelleri kaldırmalıdır" şeklinde konuştu. Görüşmeler vesilesiyle Türkiye ile Hindistan arasındaki toplam ticaret hacminin geçen 7-8 yıllık süre içerisinde yüzde 377 artış gösterdiğini kaydeden Hisarcıkloğlu, yine aynı dönemde ihracatın yüzde 462 ve ithalatın yüzde 366 artış kaydettiğini, ihracatın it-

halatı karşılama oranının ise yüzde 12'den yüzde 15 düzeyine eriştiğini belirtti. İki ülke arasında, teknoloji transferi, karşılıklı yatırımlar ve turizm konusunda işbirliğinin görüldüğü Türk-Hint İş Forumu'nda Hindistan ile Türkiye arasındaki ticaret hacminin istenilen seviyenin altında olduğuna da değinen M. Rifat Hisarcıkloğlu, "yükselen piyasaların iki dinamik ülkesi olan Türkiye ve Hindistan küresel ekonomideki ağırlıklarını artırmak için sürekli olarak dünya ekonomisinden daha hızlı büyümek zorundadır. Bu da ancak iki ülkenin daha fazla ticaret yapması, karşılıklı yatırımları hızlandırması ile mümkün olacaktır" dedi.

CEYHAN ÜZERİNDE HİNT-TÜRK ORTAKLIĞIYLA RAFİNERİ KURULACAK

Hintli firmaların Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'ndaki rolüne işaret eden TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu "Yapımında Hintli firmaların büyük emeği geçen Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'nın faaliyete geçmesiyle dünyanın en önemli enerji merkezlerinden birisi hali-

ne gelen Ceyhan'da Hint-Türk ortaklığıyla bir petro-kimya rafinerisinin kurulacak olması iki ülke iş çevrelerini sevindiren bir gelişmedir. Ceyhan'a taşınan Hazar petrolünü İsrail üzerinden Hindistan'a taşıma projemiz ise iki ülkeyi birbirine bağlayacak diğer bir orta vadeli stratejik hedefimizdir" ifadesini kullandı. Hisarcıkloğlu, ayrıca, Mittal, Tata, Mahindra, Indian Oil Corporation gibi Hindistan'ın küresel büyüklükteki şirketlerinin Türkiye'de yatırım yapmasının ekonomik işbirliğine farklı bir boyut kazandırdığını da sözlerine ekledi.

Küresel ekonominin bir dönüşüm içerisinde olduğuna ve bu durumun "yeni alternatif ulaştırma rotaları" ihtiyacı oluşturduğuna dikkat çeken Hisarcıkloğlu, bu çerçevede "İpek Yolu'nun Yeniden Canlandırılması" projesine Hindistan'ın da dahil olmasını arzu ettiğini dile getirdi. "Bunun için Hindistan'ın TIR sistemine katılması için gerekli desteği vermeye hazırız" şeklinde konuşan Hisarcıkloğlu, buna ilişkin Türkiye'nin 40 bin aracı ile dünyanın ikinci büyük kara taşımacılığı filosuna sahip olduğuna da değindi.

DEİK İCRA KURULU BAŞKANI YIRICALI

Vergilendirme anlaşması denge sağlar

İsviçre Federal Ekonomi Bakanı Doris Leuthard'ın İstanbul'u ziyareti çerçevesinde 21 Kasım'da Mövempik Otel'de DEİK/Türk-İsviçre İş Konseyi ve Türkiye'de İsviçre Ticaret Odası Derneği işbirliğiyle düzenlenen 4. Türk-İsviçre İş Forumu'nda konuşan DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, Türkiye ile İsviçre arasındaki ticaret dengesinin uzun yıllardır Türkiye'nin aleyhinde seyrettiğine işaret ederek bu dengeyi Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın onaylanması ile bir nebze sağlanabileceğini belirtti. İkili ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine dair araçların bulunmasının faydalı olacağını aktaran Yırcalı, "Türkiye'de yabancı sermaye mevzuatı açısından önemli bir engel bulunmuyor. İki ülke arasında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın olmaması İsviçreli firmaların Türkiye'de yatırım yapmalarını engelleyici bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Türkiye'nin, İsviçre'nin bu anlaşmayı uygulamadığı tek OECD ülkesi olduğu göz önüne alındığında, söz konusu engelin en kısa sürede aşılması ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin ivme kazanması açısından önem taşıyor" dedi. Yırcalı, İsviçre'nin katma değeri yüksek sanayilere ağırlık veren ekonomik yapıdaki tecrübesini Türkiye'ye yansıtmalarının da olumlu sonuçlar doğuracağını belirtti.

TÜRK-DOĞU ASYA İŞ KONSEYLERİ KOORDİNATÖR BAŞKANI ALİ KİBAR

Türkiye'nin rekabet edebileceği bazı ürün gruplarında Asya-Pasifik pazarlarına da yönlenmeye çalışması lazım.

Türkiye'nin bir üs olarak kullanılmasının sağlanabilmesi için Türkiye üzerinden mal hareketinin sağlanabilmesinde fayda var.

Türk özel sektörü Asya Pasifik'te rekabet şansı için teşvik edilmeli

Türk-Doğu Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-Güney Kore İş Konseyi Başkanı Ali Kibar, Asya-Pasifik ülkeleriyle ticari ilişkilerde rekabet edilebilirlik için üretim girdilerinde dolaylı teşvikin önemli olduğunu vurgularken, Asya-Pasifik ile Avrupa arasında gerçekleşen mal ve hizmet hareketleri içerisinde, Türkiye'nin, gerekli altyapıyı hazırlamak suretiyle, bir üs konumunda avantaj sağlayabileceğini belirtiyor.

2030'da dünya ticaretinin ilk iki sırasında Güneydoğu Asya-Pasifik ülkelerinin yer alacağı öngörülüyor. Bölgenin şu anki ekonomik konumunu değerlendirir misiniz?

Dünya nüfusunun belki de yarısından fazlasının özellikle Asya-Pasifik bölgesinde yer aldığını görmek mümkün. Nüfusa doğru orantılı olarak tüketim alışkanlıklarının önümüzdeki yıllardaki gelişimini incelediğimizde de, tüketimin daha hızlı kalkınan ve büyüyen ülkelerde daha yoğun olması dolayısıyla Asya-Pasifik ülkelerindeki tüketimin ve kişi başına düşen milli hasılanın bu coğrafyada daha büyük artış göstereceğini rahatlıkla öngörebiliriz. Örneğin, Çin ekonomisi, geçtiğimiz son on yılda yüzde 9'un üzerinde bir büyümeyi her yıl sürdürebilmiş

Türkiye'nin Euro Bölgesi'ne ihracata devam etmesi gerektiğini kaydeden Türk-Doğu Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-Güney Kore İş Konseyi Başkanı Ali Kibar, bunun yanında Asya-Pasifik ile Avrupa arasında gerçekleşen mal ve hizmet hareketleri içinde, Türkiye'nin bir üs konumunda avantaj sağlayabileceğini söylüyor.

ve dolayısıyla bugünkü ölçeğe gelmiş ve kriz ortamına rağmen, yüzde 5'lik bir yıllık büyümeyi hedef olarak belirlemiştir.

Asya-Pasifik'te nüfus yoğunluğunun getirdiği maliyet avantajı, işçi ücretlerinin düşüklüğü, bölge ülkelerinin kendi birincil hammaddelerine verdikleri doğrudan ve dolaylı desteklerin getirdiği avantajların yanında hammadde kaynaklarının önemli bir bölümünün bulunması büyük bir olumluluktur. Bu imkânları Türkiye'nin de kararlı bir strateji izleyerek değerlendirmesi şarttır.

2008'in ilk 6 ayında Türkiye'nin Asya Pasifik bölgesine yönelik ithalatındaki yüzde 67'lik artışı neye bağlıyorsunuz?

Uzakdoğu kaynaklı ürünlerin maliyetlerinin fiyatsal olarak diğer tedarik merkezlerine oranla daha düşük olması ve ülkelerde uygulanan politikalarla maliyetleri düşürücü daha fazla teşvikin sağlanmasından ötürü o bölge ülkelerinin ihracatının daha rahatlıkla ithalatçı ülkelere ulaşmasının sonucunda da artış kaydedilmiştir. İkinci olarak, Türkiye'de geçmiş yıllarda uygulanan serbest para politikası dolayısıyla ülkeye giren yabancı sermaye ve sıcak para sayesinde Türk parasının olması gerekenden bir hayli yüksek seviyede konuşlanmıştır. Bunun doğrudan sonucu da ithalatın, ithalatçı için yerli üretime kıyasla daha ucuzla mal edilebilmesidir.

Türkiye'nin Asya Pasifik'le işbirliğini artırma olanağı nedir? Kriz sürecinde Türkiye'nin yüzünü döneceği bölge Asya-Pasifik mi olmalı?

Krizin çıkış noktasına baktığınızda, öncelikle gelişmiş ülke ekonomilerini görüyoruz. Birincil olarak ABD, sonra Avrupa Birliği ülkeleri ve kısmen Asya-Pasifik ülkeleri etkilendi ve şimdi de gelişmekte olan ülkelerin daha şiddetli bir şekilde etkilanmekte olduğunu görmekteyiz. Bu-

gün kriz tüm dünyaya yayılan ve etkileri tüm ülkeler tarafından hissedilen bir noktaya geldi. Uzakdoğu ve Pasifik ülkelerindeki maliyet avantajları ve kamunun sübvansane ettiği ürünlere yönelik fiyatlamalar doğrultusunda (hem vergi iadeleri, hem de enerjiye sağladıkları belli teşviklerden ötürü) Uzakdoğu'nun ürün maliyeti bugün hâlâ Türkiye'nin ürün maliyetinden daha düşüktür. Burada çok dikkatli bir politika izlemek gerekiyor. Türkiye'nin de doğal ihraç pazarları özellikle Euro Bölgesi olmuştur. Son dönemde Euro Bölgesi'nde, euronun değer kaybetmesinden dolayı dolar maliyetli olan Türk sanayiinin ağırlıklı portföyünün rekabet şansı Euro bölgesine satışlardaki gelir oranlarında bir düşüşe sebebiyet veriyor. Dolayısıyla Türkiye'nin Euro bölgesine ihracata devam etmesi ama bunun yanı sıra hemen en yakınındaki pazarlar olan Ortadoğu ve Afrika pazarlarına açılım sağlayabilmekle birlikte bazı rekabet edebileceği ürün gruplarında da Asya-Pasifik pazarlarına da yönelmeye çalışması lazım. Bunun yanı sıra da Asya-Pasifik bölgesinden Türkiye'ye gelecek dumpingli ürünlerin ithalatına bir kısım gözetim ve daha duyarlı bir politika uygulanması lazım.

Asya-Pasifik ülkeleriyle yapılacak işbirliğinde stratejinin odağı sizce ne olmalıdır?

Her sektörün faaliyetine göre durum farklı değerlendirilebilir. Hizmet sektörü ayrı, ulaşım, turizm, üretim sektörü ve müteahhitlik sektörü ayrı. Her sektörün kendi stratejisini belirlemesi gerekiyor. Türkiye'nin en azından bir üs olarak kullanılmasının sağlanabilmesi için bölgede ikili ve bölgesel anlaşmalar doğrultusunda, Türkiye üzerinden bu mal hareketinin sağlanabilmesi, aynı zamanda AB coğrafyasına Uzakdoğu ve Pasifi-

fik ülkelerinin yapacağı ürün ihracatlarında belki Euro maliyetli ülkelere kıyasla Türkiye'nin görece avantajını, işçilik ve sabit lokal ödemeler üzerindeki yükler üzerinde kullanması suretiyle maliyetleri düşürmesi ve mevcut durumu daha lehinde dönüştürmesi mümkün olur. Türkiye'nin bu çalışmalarını yapmasında fayda var.

Güney Kore ile STA'nın imzalanması gündemde; 1. Tur müzakereleri sürüyor. ASEAN ülkeleri ile STA girişimleri biliniyor. STA'nın Türkiye'ye nasıl bir etkisi olur?

Türkiye Asya-Pasifik ülkeleriyle ticaretinde hep dış ticaret açığı veren ülke konumunda. Geçen yıllardaki verilere baktığımızda gerek Çin, Güney Kore gerekse Japonya ile sürekli "negatif balans" ile çalışıldığını gözlemlemek mümkün. Yeni yapılacak serbest ticaret anlaşmaları bu doğrultudaki açığı ister istemez daha da artıracak. Rekabet avantajı olan çoğunlukla o ülkeler. Dolayısıyla, negatif ticaret dengesi-nin daha da derinleştiğini görmek mümkün olabilir. Bu ülkelerin, STA ile geliştirebilecekleri ilave muhtelif ölçekli yan sanayi, tedarikçi, hizmet, ulaşım ve iletişim yatırımlarıyla bu dış ticaret açığının kısmen tazmin edilmesi ve daraltılması mümkün olabilir. Dolayısıyla, STA hayata geçerse, dolaylı ve doğrudan yatırım faaliyetlerinin Türkiye'de teşvik edilmesi hayati önem taşıyor. Bunun ötesinde, yatırımcıların Avrupa coğrafyasına ulaşması noktasında önle-rinin açılması ve yatırımcıların bu yönde desteklenmesi daha sağlıklı olacaktır.

Asya-Pasifik ile ilişkilerin geliştirilmesinin önündeki en büyük engel nedir?

Uzakdoğu'daki bazı ülkelerin gelir seviyeleri yüksek olduğundan ulaşım maliyetleri de yüksek. Öyle bir proje üzerinde çalış-

manız gerekiyor ki bu masraflar da dahil olmak üzere proje kâr hanesine artı olarak geçsin. Onun için belli bir ölçeğin hedef alınması gerekiyor. Her ne kadar serbest gibi görünse de Japonya, Çin ve Güney Kore ekonomilerinin kendi içlerinde kapalı ve korumacılığın kuvvetli olduğu ekonomiler. Dünya Ticaret Örgütü ile birtakım anlaşmalara imza atmış olsalar bile kendi ülkelerine yapılacak ithalat konusunda ülkelerin içindeki firmalar birbirleriyle dayanışma halinde. Serbest rekabet koşullarının oluşturulmasına bir şekilde engel olan mekanizmalar bu ülkelerde karşınıza çıkabiliyor ve ithalat bu vesileyle bloke edilebiliyor. Örneğin, demirçelik üzerinde bu hafta içinde bazı firmaların kartelleşerek tek fiyat uygulamasından dolayı Japonya'daki rekabet kurumu tarafından belli kurumlara çok büyük bir ceza kesildi. Gizli fiyat anlaşmaları yapmak suretiyle yurtdışından gelecek malın gelmesini engellemek ve kendi ülkelerinin içinde de yüksek fiyat uygulamak suretiyle de kârlılıklarını devam ettirmek gibi bir politikaları var. Bu durumda fiyatlar çok cazip olmasına rağmen siz buradan ihracat yapamıyorsunuz. Kota da değil gayri ticari engeller ortaya çıkıyor. Sorun felsefi. Türkiye'de ise "biz herkese açığız" gibi bir politika uygulanmıyor. Bu, herkesin malı buraya istediği fiyattan gelsin demek. İstedığınız fiyattan gelen, örneğin dumpingli mala, siz hayır demezseniz, kendi yerli sanayinizi öldürsünüz. Zaman içinde rekabet edemeyecek düzeye gelir ve tamamen ithalatçı bir ülke olursunuz. Bir taraftan kurlarınız yerel giderleri karşılamada yüksek maliyetli olacak, yani güçlü bir Türk Lirası olacak, bir taraftan işçilik ve diğer dolaylı yükler çok yüksek olacak, enerjiniz pahalı olacak. Her ne kadar bakanlarımız enerjide Avrupa'dan pahalı değil diyorlarsa da, bakıyorsunuz aynı mal biriminde üretim yapan gerek bizim bölgemizdeki ülkeler gerekse Pasifik ülkeleriyle karşılaştığınızda fiyatlarımızda çok büyük farklılıklar var. Esasında Çin'in hızlı büyüme politikasında, ülkesinde katma değeri yükselecek her mala ucuz olarak sağladığı enerjiyle uyguladığı dolaylı bir teşvik politikası var.

Asya-Pasifik ile ilişkileri geliştirip yatırımlarını ülkeye çekmek için daha neler yapılabilir?

Ülkenizin pazarı ne kadar büyük; ne kadar cazip olursa herkesin iştahını kabartır. Hem tüketim anlamında hem de burada katma değer yaratıp başka bölgelere mal ihraç edebilme rekabeti anlamında buradaki hacimleri büyütme icap ediyor. Hacim, yani ekonomik ölçeğin, her sahada yakalanması gerekiyor. Pazarın derinleşmesi sağlandığı sürece size Asya'dan da Ortadoğu'dan da Avrupa'dan da Amerika'dan da yatırımcı gelir. Pazarın katma değer yaratabilmesi için önünün daha fazla açılması ve daha rekabetçi olması gerekiyor.

Bahsettiğiniz durum çıkmaz bir yol mu? Ne yapılabilir?

Çıkmaz bir yol değil. Sanayicinin girdilerine destek olmak gerekiyor. Enerji girdileri fiyatlamalarının sanayici için daha makul hale getirilmesi, işçiliğin üzerindeki yükler konusunun ele alınması ve Eximbank ve finans kuruluşlarının sanayiciye arka çıkması şart. Yatırımların finansmanında kamu bankalarının da hiç değilse belli bir oranda kaynak sağlaması gerekiyor. Ülke olarak bunların ilk tedbirlerini alır, orta vadeli olarak da altyapı çalışmalarını gereksinimi karşılayacak şekilde yapabilirsek Türkiye'nin sanayisinin önündeki çok engel aşılmış olur.

Türk-Doğu Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-Güney Kore İş Konseyi Başkanı Ali Kibar

'HEDEFİMİZ İŞBİRLİĞİNİ ARTIRMAK'

İşbirliğinin ve iletişimin daha da artırılmasını hedefliyoruz. Örneğin, Aralık ayının başında Güney Kore Başbakanı'nın Türkiye'ye ziyareti söz konusu. Bizim için oldukça önemli bir ziyarettir bu. Koreli kurumların nükleer enerji ve altyapı projeleri dahil olmak üzere elektronik, otomotiv, otomotiv yan sanayi, gemi inşa sanayi ve birtakım alt yapı projelerine yönelik Türk firmaları ile işbirlikleri mevcuttur. Bir de aslında Kore

ile zirai sahalarda işbirliği geliştirilebilir. Bu imkân hep göz ardı edilir ama Kore'nin toprağı az olmasına rağmen 42 milyonluk nüfusunun tüm temel ihtiyaçlarını karşılayan hem bir teknoloji birikimi hem de üretim kabiliyeti var. Oradaki bu bilgi birikiminden de Türkiye'de istifade etme imkânı olabilir. Bu sahalara da ağırlık verilmesinde fayda görüyorum. Bizim coğrafyamızdaki bazı üretim faaliyetlerine katkı bakımından birtakım çalışmalar yapılabilir.

'OTOMOTİVDE REKABET EDEBİLİRİZ'

Asya-Pasifik'te Türkiye'nin rekabet edebileceği sektörler arasında otomotiv, otomotiv yan sanayi, gemicilik, gemi inşa sanayi, ulaştırma ile ilgili makine ekipman ve donanımlarını saymak mümkün. Ayrıca, ulaştırma ve altyapı projelerinde de Uzakdoğu'nun sahip olduğu bilgi birikiminin Türkiye'ye sağlanabileceği artılar olduğuna inanıyorum. Yine işbirliği yapılabilecek başka bir saha da müteahhitliktir. Turizm konusunda,

özellikle Asya-Pasifik lezzetlerini yansıtan restoranların Türkiye'de yavaş yavaş kendine yer bulmasının da pek çok kişiye iş imkânı sağlayacağını düşünüyorum. Bunlara ilaveten, finansman sahasındaki birtakım işbirliklerinin sağlanması önemli. Mesela finansmanda hep ABD'li, Ortadoğulu veya Avrupalı şirketleri görüyoruz ama Uzakdoğulu şirketlere bu konuda biraz daha uzağız. Buralarda da yeni bir saha olarak gelişim sağlanabilir ki, Asya'daki sermaye birikimi şu konjoktürde diğer bölgelerdekenden biraz daha fazla hale geldi. Enerji altyapılarıyla ilgili nükleer santral ve buna benzer tesislerde bir işbirliği mümkün olabilir. İmalat sanayiine yönelik birtakım işbirlikleri olabilir.

Hindistanlı yatırımcı Türkiye'deki fırsatları yakalamak istiyor

Hindistan'ın dünyanın dört bir yanına yıllık 20 milyar doların üzerinde yatırım yaptığına işaret eden Türk-Güney Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi Kamhi, bugüne kadar Türk işadamlarının Hindistan pazarını çoktan keşfetmiş olmaları gerektiğini belirtti. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın kasım ayında gerçekleştirdiği Hindistan ziyaretine Türk-Hindistan İş Konseyi'nin de 100 kişilik bir işadamları heyeti ile katıldığını belirten Kamhi, bu tür ziyaretlerin pazarın daha iyi tanınması için önemli olduğunu vurguladı. Son dönemde potansiyeli değerlendirecek kadar olmasa da hareketlenmeler olduğunu ifade eden Kamhi, "Bizim keşfetmemiz gereken pazar bizi keşfediyor. Hindistan Eximbank Türkiye'de şube açmayı planlıyor. Hindistan enerji yatırımcısıyla da Türkiye'deki fırsatları yakalamak üzere geliyor. Taj gibi ünlü üç Hintli otel zinciri Türkiye'de yatırım yapmak istiyor. Enerji şirketi Reliant gibi birçok firmanın Türkiye'de arayışı var" diyerek bir dizi Türk yatırımının da Hindistan'a gittiğine işaret etti.

Türk firmalarının giderek gelişen Hindistan iç pazarına açılmak ve üretim maliyetlerinde uluslararası rekabet koşullarının gereklerine uyabilmek amacı ile Hindistan'a yöneldiğini aktaran Kamhi, Tekfen İnşaat'ın Hindistan'da ofis açma çalışmalarının son aşamada olduğunu, Atasay, Beko ve Söktaş Grubu'nun da yatırım yapmayı planladığını ilettili. Boydak Grubu'nun, Ülker'in ve Şişecam'ın önümüzdeki dönem yatırım planlarında Hindistan'ın da bulunduğunu, Ceren Grup'un bir tekstil ve bir granit fabrikasını kuracağını kaydediyor. Ankaralı mobilya üreticisi Erke Grubu'nun da bir çek-yat fabrikası kurduğu, beş yıldır Hindistan'da PBX santallerinin satış faaliyetlerini sürdüren Karel Elektronik'in de ilk aşamada Hindistan'da 1 ila 1.5 milyon dolar civarında bir yatırım planladığını son dönemde basına yansıyan haberler olduğunun altını çizen Kamhi'ye göre Hindistan'da altyapı yapımı geleceksel olarak kamu sektörünün görev alanında olmakla birlikte özel sektörün yatırımlardaki payı da giderek artıyor.

ALTYAPIDA 10 YILDA 345 MİLYAR DOLAR YATIRIM ÖNGÖRÜLÜYOR

1995 yılına dek Türkiye ve Hindistan arasındaki ilişkilerin durağan bir çizgi- de ilerlediğini ileten Kamhi, 1996 yılında Türk-Hindistan İş Konseyi'nin kurulmasıyla birlikte, 12 yıl boyunca her iki ülkenin de özel sektör mensuplarının birbirlerini tanımak için olağanüstü çaba harcadıklarını belirtiyor. Hindistan'da, sadece ucuz işgücünün değil, Batılı standartlarda tüketim alışkanlıklarına ve Batılı yaşam stiline eğilimli olan zengin bir orta sınıfın varlığının da önemle incelenmesi gerektiğini belirten Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı, bu iki temel nedenden ötürü önümüzdeki yıllarda Hindistan'a kaçınılmaz bir yöneliş yaşanacağına dikkat çekiyor.

Hindistan'da özellikle son yıllarda altyapıya olan büyük talebin ve kalitenin iyileştirilmesi ihtiyacının karşılanması amacıyla özel sektörün ve yabancı sermayenin katılımının teşvik edildiğini belirten Cefi Kamhi, bu konuda, ülkenin 10 yıl süreyle 330 ila 345 milyar dolar tutarında toplam yatırım yapmasının ve toplam sermaye girişinin yüzde 40'ından fazlasını altyapı sermaye gereksinimini finanse etmeye yönlendirmesinin beklendiğini dile getiriyor. "Hindistan 1991 yılından itibaren, serbest piyasa ekonomisini yerleştirme çabalarına paralel olarak, birçok alanda yabancı sermaye ve teknolojik işbirliğine ihtiyaç duyuyor" şeklinde konuşan Kamhi, özellikle enerji üretimi ve dağıtım, liman, otoyol ve köprü inşaatı, petrol çıkarımı ve rafine edilmesi, haberleşme, deniz taşımacılığı, tekstil, ilaç, kimya, elektronik, gıda işleme ve paketleme sektörlerinde işbirliği imkânlarının mevcut olduğunu sözlerine ekliyor.

Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi Kamhi, Türk firmalarının Hindistan pazarında henüz yeterince varlık ve

Hindistanlı yatırımcıların Türkiye'ye sık sık geldiğini belirten Türk-Güney Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi Kamhi, Türk işadamlarının Hindistan pazarını çoktan keşfetmiş olmaları gerektiğini vurgularken, Türk özel sektörünün ülkeye ilgisinin arttığını ifade ediyor.

HİNDİSTAN'DA YÜKSEK GÜMRÜK VERGİLERİ DÜŞÜRÜLECEK

Türk özel sektörünün Hindistan'da varlığının artırılabilmesi için DEİK üyeleri arasında yapılan anketin sonuçlarına göre şikayet edilen konuların başında gümrük ve vergi tarifelerinin yüksekliği, bürokrasi ve

korsan üretim geliyor. Kamhi, Hindistan Hükümeti'nin DTÖ'ye taahhütü çerçevesinde hammadde ithalatında vergilerin yüzde 10, mamul mallarda ise yüzde 20'ye düşürülmesinin söz konusu olduğu bilgisini verdi.

Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı, IBM, Hewlett Packard, Microsoft, AT&T, Novell gibi firmaların yazılımlarını Hindistan'da geliştirme yolunu tercih etmelerinin bunun bir göstergesi olduğunu söylüyor.

HAMMADDE İTHALATINDA VERGİLER DÜŞÜRÜLECEK

Hindistan'da Türk özel sektörünün varlığının artırılabilmesi için artık 600'ü aşan DEİK üyeleri arasında bir anket çalışmasının gerçekleştirildiğini kaydeden Cefi Kamhi, şikâyet edilen konuların gümrük ve vergi tarifelerinin yüksekliği, bankacılık, taşımacılık, bürokrasi ve korsan üretim noktalarında odaklandığını iletıyor. Hindistan'ın liberalleşme yönünde atılan tüm adımlara rağmen halen pek çok üründe yüksek gümrük vergileri ile yerel sanayiye korumaya çalışan bir ülke olduğuna değinen Kamhi, Hindistan hükümetinin DTÖ'ye taahhütü çerçevesinde hammadde ithalatında vergilerin yüzde 10, mamul mallarda ise yüzde 20'ye düşürülmesinin söz konusu olduğunu işaret ediyor. Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı, "Örneğin Şişe Cam cam ürünlerinde yüzde 16 gümrük vergisinin ek vergiler ile yüzde 31'e yükseldiğini belirtmiştir. TV cihazlarında yüzde 25 gümrük vergisi, yüzde 20'nin üzerinde diğer ek vergiler ile birleştğinde toplamda yüzde 50'nin üzerinde bir vergilendirme söz konusu oluyor. Aynı şekilde beyaz eşyada hem gümrük vergileri yüksektir, hem de ürün gamı farklı. Bu nedenle beyaz ve

kahverengi eşya üretimi yapan şirketler Hindistan ile iş yapabilmek için yerinde üretim yapılmasının tek çözüm olabileceğini belirtmektedirler. Bu ürünlerle ilgili şikâyet konusu olan bir başka konu da Çin'de olduğu gibi Hindistan'da da korsan üretimin yaygınlığı. Şişe Cam örneğin, cam ev eşyası ürünlerinin Hindistan'da kutularıyla beraber kopyalandığından şikâyetçi olmuştur" diyor.

Buna karşılık, Kamhi, taşımacılık konusundaki sıkıntıların iki ülke arasında mal ve hizmet ticaretinin artması ile birlikte zamanla azalacağını, Türk Hava Yolları'nın Yeni Delhi ve daha sonra Mumbai'ye doğrudan seferleri başlatmasının, önümüzdeki dönemde, kargo trafiğinde kaydedilecek yansımalarından ötürü bu konuda atılan en somut ve umut vaat eden gelişme olduğunu kaydediyor. "Önümüzdeki dönemde sefer sayısının artırılması ve yeni destinasyonların eklenmesi gündemde" şeklinde konuşan Cefi Kamhi, Hint tarafından söz konusu seferlerde hizmet kalitesinin yeterliliği konusunda çok sayıda şikâyet alındığını da sözlerine ekliyor. Kamhi sorunların çözümüne ilişkin şunları kayd ediyor: "Bu sorunların bir bölümünün Hindistan'ın Dünya Ticaret Örgütü üyeliği sonrasında geçirmekte olduğu yeniden yapılanma sürecinde çözümlenmesi beklenmektedir. Gümrük oranlarında yapılacak indirimler, bürokrasinin azaltılması, korsan üretim ve tarife dışı engellerin kaldırılması buna örnek olarak verilebilir."

TÜRK ŞİRKETLERİ YATIRIM TEŞVİKLERİNDEN YARARLANABİLİR

Hindistan hükümetinin yatırımcılara yatırım teşvikleri, vergi muafiyeti gibi çeşitli kolaylıklar sağladığına dikkat çeken Türk-Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi Kamhi, Türk şirketlerinin de söz konusu teşviklerden faydalanarak, Hindistan'da yatırım yapabileceğinin altını çiziyor. Kamhi'ye göre işbirliği alanları şu şekilde sıralanıyor:

MÜTEAHHİTLİK:

Ortadoğu, Afrika ve Güney Asya'da anahtar teslimi projeler üstlenen Hint inşaat ve taahhüt firmaları ile Türk firmalarının, Rus ve BDT pazarlarında birlikte hareket edebilme imkânı var. Ayrıca, Hindistan'a en fazla döviz girdisi sağlayan sektör olan turizm sektöründe özellikle otel, tatil köyleri, sağlık ve toplantı merkezleri inşaatı için büyük fırsatlar gündemde.

PAMUK İTHALATI:

Dünyanın önde gelen pamuk üreticilerinden olan Hindistan, yeterli iç üretime karşın giderek artan ithalat sorunuyla karşı karşıya. Hindistan'da ipelik üreticileri kaliteli ve ucuz ithal pamuğa giderek daha fazla ilgi gösteriyorlar.

ENERJİ:

Enerji sektöründe, ortak girişim veya mülkiyetin tamamen devri şeklindeki uygulamalarla, özel sektörün bu alanlara yatırım yapması teşvik ediliyor. Yüzde 100 yabancı sermayeye izin veriliyor. Elektrik üretim ve dağıtım şirketlerinin kârları beş yıl süreyle vergiden muaf tutuluyor. Elektrik malzemeleri ve kömürün ithalatına düşük gümrük resimleri uygulanıyor. Üretici ve lisans sahibi firmalar için ek teşvikler sağlanıyor. Enerji alanında çok sayıda yeni proje mevcut.

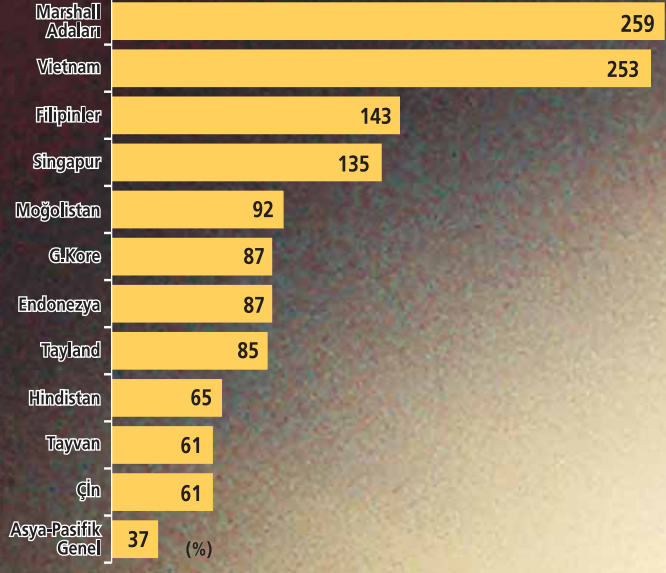
ALTERNATİF ENERJİ:

25 bin MW'den fazla rüzgâr enerjisine sahip Hindistan, 1000 MW'den fazla kapasitesiyle rüzgâr gücü ile çalışan jeneratörü ile enerji üretiminde ABD ve Almanya'dan sonra ikinci sırada yer alıyor. Hindistan'ın başlıca enerji kaynakları Tamil Nadu ve Gujarat eyaletlerinde bulunuyor. Rüzgâr gücü sektöründe özel yatırımı teşvik için özel sektör ve hükümetin işbirliği ile rüzgâr enerjisi fikri müzakereye konmuş ve çeşitli rüzgâr çiftlikleri yapılmıştır. Bu yenilik sektöre yatırım yapmak isteyen çok sayıda firmanın ilgisini çekiyor.

TEKNOLOJİ

Haberleşme politikası kapsamında, mevcut yeryüzü haberleşme ağlarının modernizasyonu ve genişletilmesi ile telefon hattı taleplerinin anında karşılanması öngörülmüyor. Ucuz ve kaliteli iş gücünün yanı sıra tekstil makinelerini Avrupa'daki eşdeğerlere göre yüzde 50 daha ucuza üreten ve tekstil sektöründe dünya devleri arasında yer alan Hindistan ile fason üretim ve teknoloji transferi alanlarında işbirliği yapılabilir. Hindistan bilgisayar teknolojisi ve yazılım alanlarında dünya devleri arasında yer alıyor. Öyle ki uzmanlarca, Hindistan'ın yerli yazılım piyasası Asya'da gelecek vaad eden en verimli piyasa olarak gösterilmiştir.

TÜRKİYE-ASYA PASİFİK İHRACAT ARTIŞ ORANLARI (Ocak-Ağustos 2008)

Türkiye yüzünü Asya Pasifik'e dönüyor

Amerika merkezli küresel kriz, 2008 yılının başından itibaren küresel ekonomiyi ciddi bir yavaşlamaya sürükledi. Uluslararası Para Fonu (IMF) geçtiğimiz ay yenilediği tahminleriyle, 2007 yılında yüzde 5 oranında büyüyen dünya ekonomisinin 2008 yılında yüzde 3,7; 2009 yılında ise yalnızca yüzde 2,2 büyüyeceğini açıkladı. Bu rakamlarla, başta ABD ve Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere, gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ekonomiler, büyük bir belirsizliğe doğru yol alıyor. Ancak bu tablo, dünyanın halen en hızlı büyüyen ekonomik bölgesi olan ve dünya nüfusunun yarısından fazlasını barındıran Asya Pasifik söz konusu olduğunda daha farklı şekilleniyor.

Hindistan ve Çin'in başını çektiği gelişmekte olan Asya ülkelerinin 2007 yılında yaşadığı yüzde 10'luk büyümenin ardından 2008 yılı tahminlerine göre yine yüzde 8,3 oranında büyüyerek dünya ortalamasını yakarıya çekmesi bekleniyor. Asya Pasifik, yalnızca ekonomik büyümesiyle değil, finansal istikrarı ve ticaretteki performansıyla da dünyanın gözünü üstüne çekmeyi başarıyor. Kısacası, dünya ekonomisi hızla Asya-Pasifik eksenine doğru kayıyor. Bu durum, hassas bir dönemden geçen Türkiye için aynı zamanda büyük bir fırsat teşkil ediyor.

GELECEĞİN LİDER EKONOMİLERİNİ BARINDIRIYOR

3 milyarı aşkın tüketicisiyle büyük bir pazar konumunda olan ve her geçen gün dünya ekonomisi içerisindeki önemi artan Asya Pasifik bölgesi, aynı zamanda uzun vadede dünya ekonomisine hakim olacak lider ekonomileri de barındırmakta. Halen dünyanın 2. büyük ekonomisi olan Japonya ve dünya ekonomik büyüme sıralamasında uzun zamandır ilk iki sıraya yerleşen Çin ve Hindistan'ın yanı sıra dünyanın 14. büyük ekonomisi olan Güney Kore de Asya Pasifik bölgesinin dünya ekonomisindeki rolünü daha da perçinliyor. Diğer taraftan, hızla gelişmekte olan ve bölgesel ekonomik entegrasyona doğru yol alan Güney Doğu Asya ekonomileri de bölge ekonomisine ciddi katkılar sağlıyor. ASEAN (Güney Doğu Asya Ülkeleri Birliği) ülkelerinden Vietnam, Filipinler ve Singapur, Asya Pasifik bölgesinde Çin ve Hindistan'ın ardından en hızlı büyüme sergileyen ülkeler olarak yerlerini aldılar. Küresel krizin etkisiyle, büyüme hızlarının yavaşlaması beklense de, bölgenin en hızlı büyüyen 5 ülkesi arasındaki yerlerini koru-

Küresel kriz piyasayı ciddi bir yavaşlamaya sürüklerken ekonomi dünya nüfusunun yarısından fazlasını barındıran Asya Pasifik bölgesi giderek önem kazanıyor. Bu durum, hassas bir dönemden geçen Türkiye için büyük bir fırsat teşkil ediyor.

yacakları anlaşıyor. Diğer taraftan, dünya genelinde geçerli olan bölgeselleşme eğilimi, Asya Pasifik'te de ASEAN'ı yarattı. Aslında 40 senelik bir geçmişe sahip olan ASEAN bölgesel oluşumu, son yıllarda bir ortak pazar olma yolunda somut adımlar attı. AB ülkelerinin kendi aralarında gerçekleştirdiği ticaretin toplam ticaretlerinin içerisindeki payının yüzde 68'e ulaştığı 2007 yılında, ASEAN ülkeleri de, henüz ekonomik entegrasyonu derinleştirme kararının başındayken, yüzde 25 oranına ulaşmayı başardı. Bu bölge, ticaretin yanı sıra yatırım açısından da önemli bir bölge olma yolunda. Özellikle Singapur, Endonezya ve Malezya bölgenin önde gelen yatırımcı ülkeleri arasında yer alıyor. Bu ülkelerle karşılıklı yatırım fırsatlarının değerlendirilmesi ülkemizin ASEAN stratejisi içerisinde önemli bir yer teşkil ediyor.

ÇİN, BÖLGEDE EN FAZLA DIŞ TİCARET HACMİNE SAHİP ÜLKE

Yalnızca bölgesel ticarete değil, dünya ticaretinde de önemli pay sahibi olan Asya Pasifik bölgesinin toplam dış ticaret hacmi 6,9 trilyon dolara ulaştı. 300 milyar dolar dış ticaret fazlası veren Asya Pasifik içerisinde en fazla dış ticaret hacmine sahip olan ülke 1,8 trilyon dolar ile Çin'dir. Ardından 1,2 trilyon dolar ile Japonya geliyor. Hong Kong, G. Kore ve Singapur da bölgenin en fazla dış ticaret hacmine sahip olan diğer ülkeleri. Hizmet ticaretinde ise, son yıllarda Çin ve Hindistan'ın hizmet sektöründeki ihracat artış oranı dünya ortalamasının çok daha üstünde gerçekleşti. Geçtiğimiz 7 yıl içerisinde Hindistan'ın hizmet ihracatındaki artış oranı yüzde 28, Çin'in hizmet ihracatındaki artış oranı yüzde 22 oranında gerçekleşirken, bu alandaki en yakın takipçileri ise yalnızca yüzde 13 oranında artış gerçekleştirebildi. Kısacası, Asya Pasifik'in dünya ticaretindeki yeri çok büyük ve bu oranın önümüzdeki dönemde daha da artması bekleniyor.

2030'DA DÜNYA TİCARETİNİN YÜZDE 50'Sİ ASYA PASİFİK KAYNAKLI OLACAK

2030 yılı itibarıyla dünya ticaretinin yaklaşık yüzde 40-50'sinin Asya-Pasifik bölgesinde yoğunlaşacağı öngörülmüyor. Buna ek olarak, bölge yatırım açısından da ön plana çıkmaya devam ediyor. Bölge ülkeleri büyük miktarlarda yatırım çekmelerinin yanı sıra aynı zamanda yatırım ihraç etmeleriyle de dikkat çekiyor. Başta Çin olmak üzere, Japonya, Avustralya, Hong Kong ve Güney

Kore bölgenin önemli yatırımcıları arasında yer alıyor. Bu durum, Türkiye'nin Asya Pasifik bölgesi ile varolan ticari ve ekonomik ilişkilerini daha da geliştirmesini ve varolan potansiyeli değerlendirmesini daha da önemli kılıyor. Nitekim, 2007 yılı itibarıyla Türkiye toplam ihracatının yalnızca yüzde 3,59'unu Asya Pasifik ülkelere; ithalatının yüzde 18,73'ünü Asya Pasifik ülkelerinden gerçekleştiriyor.

Aynı yıl, büro makineleri ve haberleşme cihazları, tekstil ve konfeksiyon ürünleri başta olmak üzere toplam 31,8 milyar Dolarlık ithalat gerçekleştirilen Türkiye, makineler, ulaşım araçları ve maden cevherleri başta olmak üzere yalnızca 3,84 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi. Diğer taraftan, Hindistan ve Güney Kore ile devam eden Serbest Ticaret Anlaşması müzakereleri ve ASEAN ile müzakerelere başlanması girişimleri, bu rakamların artırılması yönünde olumlu gelişmeler olarak ön plana çıkıyor. Bir diğer işbirliği alanı ise Türkiye'nin Asya Pasifik'te üstlendiği müteahhitlik projeleri. Afganistan, Hindistan ve Pakistan başta olmak üzere, Türkiye bu bölgede toplam 3.476 milyon Dolarlık proje üstlendi. Bu rakam yalnızca 2007 yılında ise 148 milyon dolar. Ancak Moğolistan'dan Vietnam'a çok sayıda farklı ülkeyi barındıran bu bölge müteahhitlik firmalarımız için halen büyük bir potansiyel arz ediyor.

Bu çerçevede, gerek Asya Pasifik bölgesinin dünya ekonomisindeki artan önemi gerekse küresel kriz ortamının getirdiği koşullar, Türkiye'nin yüzünü Asya Pasifik'e dönmelerini gerektiriyor. Zira, küresel krizin finans sektöründen sonra reel sektöre de etkisi altına aldığı ülkemiz ve likidite sıkıntısı yaşayan şirketlerimiz için, iç pazarları hızla büyüyen ve yüklü döviz rezervlerine sahip olan Asya Pasifik ülkeleri, gerek ticaretin artırılması gerekse yeni yatırımların önünün açılmasında büyük fırsatlar sunuyor. Türkiye'nin, dış ticarete en büyük ortakları Avrupa Birliği ve ABD küresel kriz nedeniyle muslukları kısarken, büyüme hızları yavaşlarsa da iç pazarları hızla büyüyen ve önemli sermaye birikimine sahip Asya Pasifik ülkeleri ile işbirliğinin artırılması, hem ihracata duyulan ihtiyacın karşılanması ve ihracatta bölgesel çeşitlilik sağlanması hem de dış ticaret açığının kapatılması açısından, özellikle Türkiye'nin içinde bulunduğu bu hassas dönemde özel bir önem arz ediyor.

DEİK ÜYELERİNİN ASYA-PASİFİK BÖLGESİ GÖRÜŞLERİ

İşbirliği çekici hale geldi

MOBİLYA

Muzaffer Çilek

Çilek Mobilya Genel Müdürü

Çilek Mobilya Genel Müdürü Muzaffer Çilek, Asya Pasifik bölgesinde bulunan Japonya, Endonezya, Singapur, Çin, Güney Kore ve Hindistan gibi ülkelerle çalıştıklarını belirterek, dünyadaki ekonomik gelişmelerin Türkiye ve bölge ülkeleri arasındaki işbirliğini çekici kıldığına dikkat çekiyor. Türkiye ve Asya Pasifik ülkeleri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için yeterince çaba harcanmadığını vurgulayan Çilek, Türkiye'nin coğrafi konumunun Asya Pasifik ülkelerinin bölge-

sel girişimlerine katkı sağlayacağını da altını çiziyor. Söz konusu ülkelerle işbirliğinde üretim ve hizmet sektörlerinin öncelikli olması gerektiğine inandığını açıklayan Çilek, birleşmelerin KOBİ düzeyine inmesi ve bölge ülkeleri ile karşılıklı satın almaların farklı sektörlerle yayılması durumunda Asya Pasifik ülkeleri ile Türkiye'nin ilişkilerinin başarıyla kabul edilebileceğini dile getiriyor. Türkiye'de bu başarının kazanılmasının önündeki en büyük engel ülkeleri ve bu ülkelerin iş disiplini yeterince algılayamamak olduğunu söyleyen Çilek Mobilya Genel Müdürü, Türk firmalarının Asya Pasifik firmalarıyla aynı platformda buluşma imkânına gereksinim duyduğunu açıklıyor.

İlişkiler AB düzeyine ulaşmalı

GIDA

Oktay Yelmen

Şölen Çikolata Avrupa ve Amerika İhracat Bölge Müdürü

Birçok Asya Pasifik ülkesine ihracat gerçekleştirdiklerini ifade eden Şölen Çikolata Avrupa ve Amerika İhracat Bölge Müdürü Oktay Yelmen, Asya Pasifik ülkeleri ile Türkiye'nin ticari ilişkilerinin, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile bulunduğu düzeye geldiğinde başariye ulaşmış sayılabileceğini vurgulayarak "Sevkiyat süresinin uzun olması ve tanınmıyor olması Türkiye'nin bölgede markalaşmasının önündeki en ciddi engel" şeklinde yorum yapıyor. Yelmen, bölge ülkeleri ile Türkiye'nin müteahhitlik ve üretim sektörlerinde işbirliği yapabileceğini iletıyor.

Çalışmalar asgari düzeyde

ELEKTRİKLİ EV ALETLERİ

T. Murat Kolbaşı

Arzum Elektrikli Ev Aletleri Yönetim Kurulu'nun İcraadan Sorumlu Üyesi ve Genel Müdürü

Arzum Elektrikli Ev Aletleri Yönetim Kurulunun İcraadan Sorumlu Üyesi ve Genel Müdürü T. Murat Kolbaşı, Arzum'un, Çin, Hong Kong ve Tayvan'a süpürge, su ısıtıcı, saç kurutma makinesi gibi elektrikli ev aletlerinin ihraç ettiğini kaydediyor. Türkiye'de Asya Pasifik ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesi için asgari düzeyde çalışma gerçekleştirildiğinden şikayet eden Kolbaşı, önceliğin müteahhitlik ve enerji

sektörlerine verilmesi gerektiğinin altını çiziyor. Bölge ülkelerinin Türkiye'ye yapacağı yatırımlarda özelleştirmenin ve gayrimenkulün ön planda olabileceğini dile getiren Kolbaşı, "Dış rezerv yönünden önemli fazlalıklar bulunan ve bu fazlalığı yatırım olarak değerlendirecek olan Asya-Pasifik kelerinden gelecek olan sermaye miktarının yüksek olması, gelişmekte olan pazarlara ve çok büyük bir talebe sahip olan bu ülkelere Türkiye'nin yaptığı ihracat rakamının artması ve yine bu ülkelerden Türkiye'ye turizm amaçlı ziyaretçi sayısının artmasının sağlanması yönünde yapılacak çalışmaların olumlu sonuçlar vermesi ile başarılı ilişki ve işbirliği sağlanmış olacaktır" diyor.

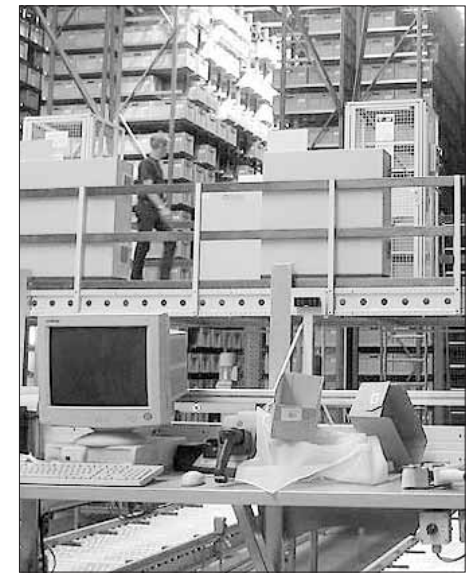
Kotalar sıkıntı yaratıyor

LOJİSTİK

Murat Ertaş

Scan Global Logistics Satış Müdürü

Scan Gloabl Logistics Satış Müdürü Murat Ertaş, bölge ülkeleri ile gerçekleştirilen ticari faaliyetlerin önündeki en büyük engelini ithalatla ülkelerin uyguladığı kotalar olduğunu belirtiyor. "Müşterilerimizin, bölge ülkelerinin uyguladığı kotalar nedeniyle sık sık sıkıntı yaşadığını gözlemliyoruz. Ayrıca, coğrafi olarak bu denli uzak olan bir bölgede Türk yatırımcısı da devlet tarafından daha fazla desteklenmeli" diyen Ertaş, hizmet sektörünün bölge ülkeleriyle ilişkilerde önem taşıdığını vurgulayarak, birleşme yatırımlarının olumlu sonuçlar doğuracağını öngörüyor.

Sinema gelecek vaad ediyor

TURİZM VE TANITIM

Erdal Alkış

Icon Medya, Tanıtım Organizasyon ve Turizm San ve Tic. Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı

Icon Medya, Tanıtım Organizasyon ve Turizm Sanayi ve Ticaret'in Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Alkış firmasının, Hindistan, Çin, Kore, Japonya, Malezya, Endonezya ve Pakistan'da genellikle iletişim, danışmanlık, turizm, tanıtım alanlarında ortak yatırımlar yoluyla faaliyet gösterdiğini iletıyor. Türkiye ve Asya Pasifik ülkeleri arasındaki yaklaşım farklılığının işbirliğine engel teşkil ettiğini ifade eden Alkış, "En önemli sorun ülkemiz için bürokratik takımlar ve ayrımcılık.

Muhataplarımız için maalesef çok fazla güvenilemeyecek bir portre çiziyoruz. Ama her şeye rağmen çok büyük işler yapılabile potansiyelimizin mevcut" şeklinde yorum yapıyor. Kısa vadede, Asya Pasifik ülkeleri ile ilişkilerde aşama kaydetmenin en önemli yolunun söz konusu ülkelerin Türkiye'den Avrupa'ya ulaşmalarına imkân tanımak için Türkiye'de bazı yatırımların gerçekleştirilmesini sağlamak olduğunu kaydeden Alkış, bölge ülkelerinden gelecek turistlerin de bu konuda etkili bir unsur olacağını aktarıyor. "Asya ülkelerinden gelen her bir turist batılı turist nazarın Türkiye'de 7-10 kat fazla döviz bırakıyor" diyen Alkış gelecek vaad eden başka bir sektörün sinema olduğunu dile getiriyor.

Yeni küresel düzenin iki gücü: HİNDİSTAN VE TÜRKİYE

**MUSTAFA
OĞUZ**

Koordinatör Yardımcısı
moguz@deik.org.tr

Küresel ekonomik ve mali düzen içerisinde yükselen piyasaların ağırlığı hızla artarken, gelişmiş ülkeler dışındaki cari fazla veren ekonomiler küresel mali piyasaların önemli oyuncularına haline geldiler ve gelişmiş ülkelere sermaye akışı sağlamaya başladılar. Yaşanan son mali kriz bu küresel değişimin ne aşamaya geldiğini daha somut olarak görmemizi sağladı. Geçenlerde İstanbul'da toplanan Dünya Ekonomik Forumu toplantılarında bir Arap katılımcının "ABD artık bir yükselen piyasa ekonomisi" dediği demesi bu değişimin kimler tarafından nasıl algılandığını bizlere en iyi şekilde açıklar. Artık siyasi meseleler Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyeleri arasındaki uzlaşa ile çözümleniyor. Küresel düzende yeni siyasi ve ekonomik güçler belirirken insanlığın karşı karşıya olduğu küresel krizler ve sorunların çözümü için daha geniş katımlı forumlar ve karar mekanizmaları oluşturulması gerekiyor. Küresel karar alma mekanizmaları yeni küresel gerçeklerle uyum sağlamadığı ya da uyusamadığı zaman ise sorunlara hızlı çözümler bulunabiliyor.

KÜRESEL EKONOMİDE ASYA-PASİFİK DÖNEMİ

Bu yeni düzende başta Çin ve Hindistan olmak üzere Asya-Pasifik ekonomilerinin ağırlığı hızla artıyor. 3 milyarı aşan tüketici ile büyük bir pazar olan Asya-Pasifik bölgesi yaklaşık 7 trilyonluk dış ticareti ile dünya ekonomisindeki payını hızla artırıyor. Dünyanın en yoğun 25 konteyner limanının 18'inin Asya ülkelerinde olması, küresel ticaretin yaşadığı bu dönüşümün en önemli göstergesidir.

Yükselen piyasaların Çin'den sonra ikinci büyük ekonomisi olan Hindistan, 1991 yılından sonra başlattığı ekonomik reform süreciyle dünya ekonomik ve siyasi sistemi içinde profilini hızla yükseltiyor. 16., 17. ve 18. yüzyıllarda Çin ile birlikte dünyanın en büyük iki ekonomisinden birisi olan Hindistan, 21. yüzyılda 1 milyarın üzerinde nüfusu, çok dinli ve dilli sağlam demokratik yapısı, nükleer gücü ve uzay teknolojisi ile yeniden yükselişe geçti. Bunun içindir ki önümüzdeki dönemde küresel ekonominin hızla yükselen ekonomileri olan BRIC ülkelerinden birisi olarak tanımlanıyor. Halen satın alma gücü paritesine göre hesaplandığında dünyanın 4. büyük ekonomisi olan Hindistan, yapılan uzun vadeli projeksiyonlara göre 2050 yılında dünyanın 3. büyük ekonomik gücü

Yeni bir dönüşüm sürecindeki dünya ekonomisinde gelişmiş ülkeler dışındaki cari fazla veren bölgeler küresel mali piyasaların önemli oyuncularına haline geldiler. Bu sürecin başrol aktörleri arasında sayılan Hindistan'ın Türkiye ile ilişkilerindeki gelişmeler ekonomimiz açısından büyük önem taşıyor.

olacak. Beyrut Limanı'nda demirlemiş Hindistan donanması veya aydan fotoğraf gönderen Hint uzay aracı insanlar için şaşırtıcı manzaralar değil.

2001 yılında 1 milyar olan Hindistan nüfusunun 2025 yılında 1,4 milyara ulaşacağı tahmin ediliyor. Şehirleşme oranı halen çok düşük olan Hindistan'da nüfusun yüzde 60'ı, nüfusun 5 binin altında olan köylerde yaşıyor. Nüfusunun yüzde 52'sinin 25 yaş altında olması ve yaş ortalamasının 2025 yılına kadar 30 civarında olacağını öngörülmesi Hindistan'a ekonomik büyüme için büyük avantaj sağlıyor. Pazarlama stratejileri açısından önemli bir veri olarak nüfusu bir milyonu geçen şehir sayısına bakıldığında ise Hindistan'da halen nüfusu 1 milyonun üzerinde 35 şehir olduğu görülüyor. Bu rakamın 2025 yılında 70'e çıkması bekleniyor.

1991'E KADAR PLANLI EKONOMİ

Hindistan bağımsızlığını kazandığı 1947'den 1991 yılına kadar planlı ekonomi modelini takip etti. İthal ikamecilik, planlı sanayileşme, iş gücü piyasasına ve mali piyasalara devlet müdahalesi, büyük kamu sektörü ve merkezi planlamanın hakim olduğu bu dönemde Hindistan, küresel ekonominin ortalama değerlerinin altında bir büyüme performansı sergiledi. 1991 yılında dışa açılarak, küresel ekonomik sisteme entegre olmaya başlayan Hindistan hızlı bir büyüme performansı yakaladı ve sadece son 5 senede ortalama yüzde 8,56 büyüdü. Bu ekonomik performansın neticesinde yoksulluk göreceli olarak azalırken yoksulluk sınırının altındaki insan sayısı yüzde 25'lere kadar düştü. Öte yandan Hindistan'da 53 tane dolar milyarder, 60 binden fazla dolar milyoneri ve tüketime açık, 350 milyonluk bir orta sınıf bulunuyor.

Hindistan'ın sahip olduğu istikrar ve yatırım ortamı yabancı yatırımcıyı cezbeden yabancının yatırımlar hızla artıyor. 1991-2006 arasında Hindistan'da toplam 63,72 milyar dolarlık yabancı yatırım gerçekleşti.

Boston Consulting Group tarafından yayınlanan The 2008 Global Challengers List'te en çok şirkete sahip olan ikinci ülke (20 şirket) olan Hindistan'ın Forbes 2000 listesinde 48 şirketi bulunuyor. Ayrıca Hindistan dünya'nın en büyük 250 enerji şirketinin 7'sine sahip. Sadece yabancı yatırımcı çekmekle kalmayan Hindistan aynı zamanda önemli bir dış yatırımcı haline geldi. Özellikle TATA ve Mittal gibi küresel Hintli şirketler, uluslararası şirket satın al-

ma ve birleşmelerin önemli bir oyuncusu oldular. Fen ve matematik alanında sahip olduğu vasıflı insan gücü, İngilizce'nin yaygın olarak kullanılıyor olması ve makroekonomik istikrar gibi avantajlarını en iyi şekilde kullanan Hindistan, bilişim sektöründe önemli bir başarı elde etti. Hindistan 2010'da 60 milyar dolar bilgi teknolojisi ihracatı yapmayı hedefliyor.

Hindistan, küreselleşen ve değeri 1 trilyon doları aşan Ar-Ge ve inovasyon süreçlerinden en iyi yararlanan ülkelerden birisidir. Hindistan'da birçok küresel şirketin inovasyon merkezi bulunuyor ve ülke milli gelirinin yüzde 1'ini araştırma ve geliştirmeye ayırıyor. Bu hızlı ekonomik büyüme-ye paralel olarak enerji tüketimi hızla artan Hindistan halen dünyada en çok petrol tüketen 4. ülke konumunda. Türkiye gibi enerjide dışa bağımlı olan Hindistan, bu bağımlılığı azaltmak için çeşitli projeleri hayat geçirmeye çalışıyor. Hızla artan nüfus ve büyüyen ekonomi, Hindistan'ın ülke altyapısını modernize etmeye ve geliştirmeye zorluyor. Bunun için önümüzdeki 5 yılda demiryollarına 60 milyar dolar harcanması planlanıyor. Limanların maliyet verimliliği çok düşük. Hindistan'ın mevcut altyapısını ekonomik gelişmeye cevap verebilir hale getirmek için 2012'ye kadar 450 milyar dolar altyapı yatırımı yapması planlanıyor.

DOYUMA ULAŞMAMIŞ BİR PAZAR

350 milyonluk orta sınıfla, doyumuna ulaşmamış bir pazar olan Hindistan'da halen her 1000 kişiye sadece 104 televizyon, 39 motosiklet, 10 binek otomobil ve 6 internet bağlantısı düşüyor. 12 milyon mağaza bulunan Hindistan'da modern perakendecilik zincirleri toplam satışların sadece yüzde 2'sini yapıyor. Bu oranın ABD'de yüzde 65, Çin'de 10, Tayland'da ve Türkiye'de ise yüzde 40 olduğu dikkate alındığında, bu alanda Hindistan'da büyük bir potansiyel bulunduğu görülür. McKinsey Danışmanlık tarafından yapılan başka bir çalışmaya göre ise Hindistan tüketim piyasasının 2025 yılında Almanya'yı geçmesi öngörülmüyor. Türkiye, Asya'nın ikinci büyük ülkesi Hindistan ile, Soğuk Savaş zamanında istenilen ölçüde yakın siyasi ve ekonomik ilişkiler kuramamıştı. Ancak Soğuk Savaşın bitmesiyle iki ülkenin de dış politika oryantasyonunun değişmesi, Türkiye ve Hindistan'ın ikili ilişkilerinin gelişmesini beraberinde getirdi. Türkiye, Soğuk Savaş zamanındaki eski

kınılma ve edilgen havasını terk edip yeni atılımlarla çok boyutlu bir dış politika takip etmeye başladı. Dünyanın en büyük 10 ekonomisi içine girip küresel bir güç olmayı hedef benimsemiş olan Türkiye, tüm ekonomik bloklar ile ekonomik etkileşimini güçlendirme çabası içine girdi.

Bu gelişmeler ışığında Türkiye Orta Asya ülkelerine yakın, Hint Okyanusu ulaşım yolları üzerinde stratejik konuma sahip, nükleer teknoloji, uzay ve bilişim teknolojilerinde önemli bir güç olan Hindistan'ı, Asya-Pasifik bölgesindeki önemli ortaklarından biri olarak görmeye başladı. Artık, Hindistan Ulusal Güvenlik Danışmanı Mayankote Kelath Narayanan ile ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Stephen Hadley'i aynı gün Ankara'da görmek mümkün.

1995 yılında 265 milyon dolar olan Türkiye Hindistan ticaret hacmi 2007'de 2,6 milyar dolara yükseldi. THY Delhi ve Bombay'a düzenli sefer yaparken, Türkiye'ye gelen Hintli turist sayısı 45 bine çıktı.

Hazine Müsteşarlığı verilerine göre Türkiye'de 72 tane Hindistan menşeli şirket faaliyet gösterirken, iletişim şirketi Hintli Dhanus, Hindistan'ın önde gelen altyapı, inşaat ve enerji şirketlerini bünyesinde barındıran GMR Grup, Indian Oil Corporation Mittal, dünyanın 5. büyük ince polyester film üreticisi Hintli Polyplex, Tata, TAFE Türkiye'de stratejik yatırımlar yaptılar.

Başbakanlık Yatırım Teşvik ve Destek Ajansı Hindistan'da temsilci bulunduran Türk şirketlerinin de Hindistan'a olan ilgisi arttı. Yakın zamanda Çelebi Hava Servisi Bombay Havalimanı yer hizmetleri ihalesini kazandı. TAV da daha önce Delhi Havaalanı ihalesine girmişti. Limak daha önce Hindistan'da bir otoyol projesi tamamladı. Farplas, Söktaş Tekstil, Karel Elektronik, Atasay, Kordsa ve Temsa Hindistan'da yatırım yapmayı planlıyor.

Tüm bu gelişmelere rağmen, dünya ticaret hacminin 14 trilyon dolar, iki ülkenin toplam dış ticaret hacminin 800 milyar dolar olduğu göz önüne alınınca, karşılıklı ticaretin yıllık 2,6 milyar dolarda kalmış olmasının ikili ekonomik ilişkilerin yeterince gelişmediğine işaret ettiği görülüyor.

350 milyonluk orta sınıfı ile Türk malları için bir ihracat pazarı, artan dış yatırımları ile bir yatırım kaynağı, aynı zamanda kıta ekonomisi büyüklüğü ile bir yatırım destinasyonu olarak görmekte yarar var.

İki ülke özel sektör kuruluşları arasında işbirliğini kurumsallaştırmak için iki önemli kurum var. Bunlardan ilki Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) bünyesinden faaliyet gösteren Türk-Hint İş Konseyi, diğeri ise 2008 Şubat ayında Dışişleri Bakanı Ali Babacan'ın Hindistan ziyaretinde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Hindistan Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FICOD) arasında kurulan "Türk-Hint İşbirliği Platformu" dur.

ENERJİ SEKTÖRÜNDE YAKINLAŞMA

Türkiye ve Hindistan'ın beraber çalışabileceği alanların başında, her ikisinin de enerji kaynaklarına bağımlı oldukları Irak pazarı ve diğer Ortadoğu pazarları geliyor. Ortadoğu'da istikrarın ve barışın sağlanması iki ülkenin ortak stratejik çıkarıdır. Irak'ın yeniden inşaatı, enerji kaynaklarının işletilmesi için Türk ve Hintli şirketler ortak çalışmalar yürütebilir. Nitekim TPAO ve Hintli Oil and Natural Gas Corporation (ONGC) Irak'ta petrol lisansına sahiptir. Irak pazarı için konsorsiyum kuracak şirket arayışında olan TPAO. Hintli şirketler ile Irak pazarı için konsorsiyum oluşturabilir.

Hindistan'ın acilen ihtiyaç duyduğu altyapı yatırımları, dünyanın en büyük 225 müteahhitlik firmasından 23'üne sahip olan ve bu alanda ABD ve Çin'den sonra üçüncü sırada olan Türkiye için önemli bir iş imkanı yaratıyor. 450 milyar dolarlık altyapı gereksinimi olan Hindistan Türk müteahhitleri için cazip bir pazardır.

YATIRIMCI İÇİN FIRSATLAR

Türkiye Hintli turist pastasından daha fazla pay alabilir. Bunun için öncelikli olarak karşılıklı uçak sefer sayısı artırılmalı ve THY'nin mevcut seferlerinin de kalitesi yükseltilmelidir. Doymamış pazar yapısıyla Hindistan'ın organize perakendecilik sektörü Türk yatırımcılar için bakir bir alan. Özellikle kuymculuk ve mobilya, iki önemli alan olarak yatırımcıları bekliyor. Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı ile Ceyhan'a taşınan Hazar petrolünü İsrail üzerinden Hindistan'a taşıma projesi ile iki ülke enerji alanında stratejik bir proje hayata geçirmiş olacak.

Hızla büyüyen Hindistan ekonomisinin ciddi enerji açığı var. Enerji açığına çare bulmak için özel sektörün enerji sektöründe yatırım yapması teşvik ediliyor, yabancı sermayenin enerji yatırımı yapmasına izin veriliyor. Enerji üretimi alanında Türk şirketleri Hintli şirketlerle işbirliği yapabilir. Türkiye'nin yeni küresel düzenin en önemli gücü olacak Hindistan ile ilişkilerinde yeni bir sayfa açmasının zamanı geldi.

2009'da düzenlenecek 10. Uluslararası Hindistan Film Akademisi Ödül Töreni'nin 2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul'da yapılması iki ülke halklarını daha da yakınlaştıracak bir önemli etkinlik olarak, Türkiye için önemli bir fırsattır.

Başbakanın Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) organizasyonu ve kalabalık bir işadamları grubu ile birlikte Kasım ayında gerçekleştirilen 4 günlük Hindistan gezisi, ilişkilerde yeni bir hamle yapılması için uygun bir zamanda gerçekleşiyor.

Krizin ardından yükselen 'Asya Kaplanları'nın başarı sırrı

Küresel finansal krizlere karşı bir ülkenin kendisini tamamiyle koruyabilmesi imkânsız. Ancak kriz deneyimlerini yaşamış farklı ülkelerin analiz edilmeleriyle önemli dersler çıkarılabilir.

Bu konuda en faydalı çıkarımlar yapılabilecek deneyimlerin başında da Asya Kaplanları geliyor.

ALTAY
ATLI

altay.atli@boun.edu.tr

Kriz, bugünlerde hayatımıza iyice yerleşmiş bir kelime. Krizle yatıp krizle kalkıyoruz ve sanırım hayatımız da böyle geçecek, çünkü küreselleşen ekonomide dünyanın bir köşesinde oluşan sıkıntılar dünyanın tümünü etkileyebiliyor; ufakık bir fiskeyle tüm domino taşları yıkılveriyor. Bugün yaşadığımız sıkıntıların temelinde ABD'de patlak veren ipotekli konut kredileri krizi var. Yaklaşık on yıl önce ise Güneydoğu Asya kökenli bir mali kriz yüzünden tüm dünyayla beraber bizler de sarsılmıştık.

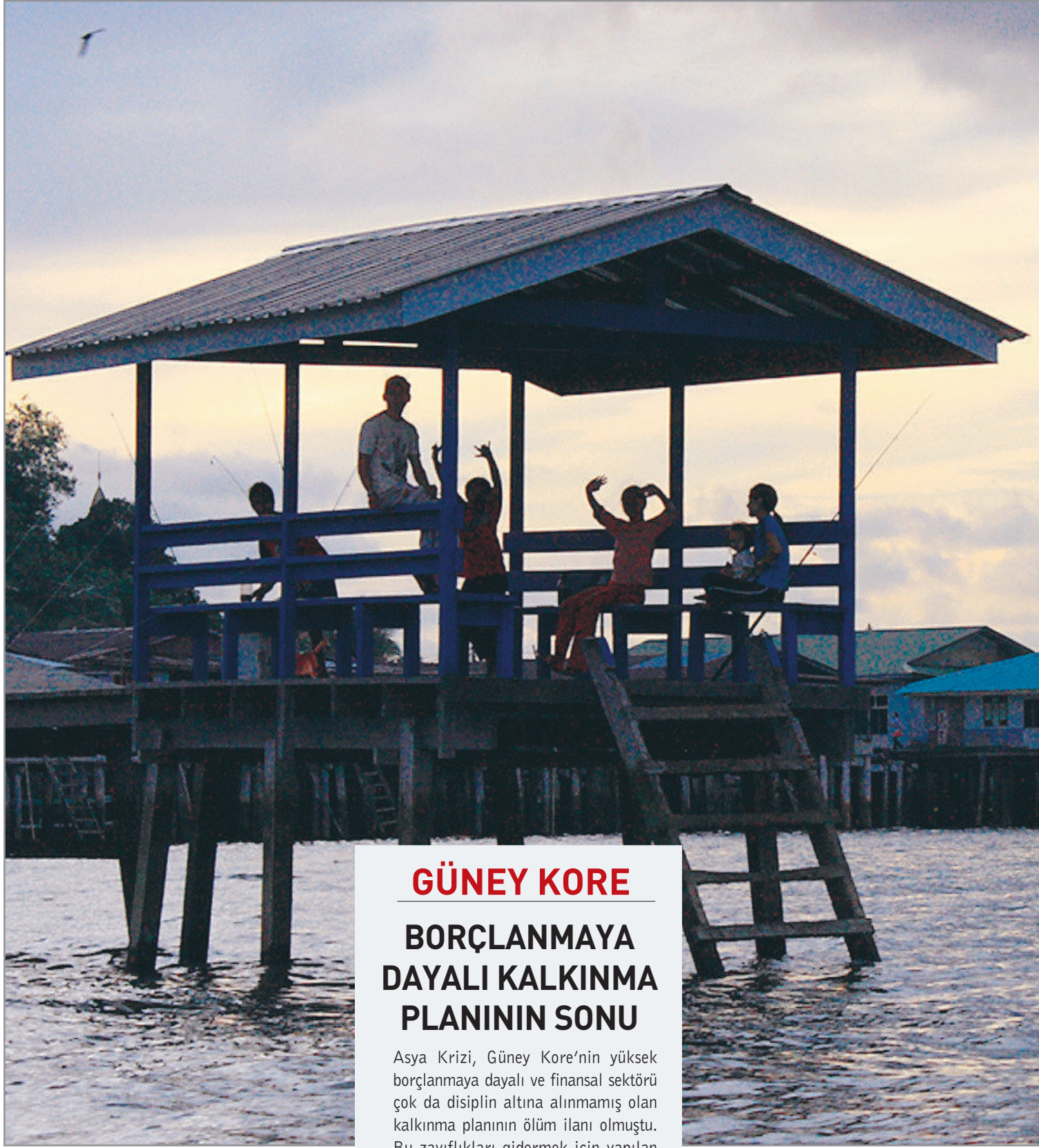
O günlere dönecek olursak, kriz öncesinde Asya'nın baş döndürücü bir ekonomik performans sergilediğini görüyoruz. Dünya Bankası'nın 1993 tarihli bir raporunda "Doğu Asya Mucizesi" olarak nitelendirdiği bu süreç içerisinde, 1960'ların ortasından krize kadar olan yaklaşık 30 yıllık dönemde "Asya Kaplanları" olarak nitelendirdiğimiz ve bugün büyük bir kısmı ASEAN'ı (Güneydoğu Asya Ülkeleri Örgütü) oluşturan Tayland, Endonezya, Malezya, Singapur, Kore ve Tayvan gibi ülkeler, kesintisiz olarak yılda ortalama yüzde 7-8'lik büyüme oranları yakalamışlar ve ekonomilerinin büyüklüğünü her on yılda bir ikiye katlamışlardı. Dünyanın büyük ekonomik güçlerinin çıkış yaptıkları dönemlere bakarsak, 19. yüzyılda ABD'nin ekonomisini ancak 47 yılda iki katı büyüklüğe ulaştırabildiğini, İngiltere'nin ise Sanayi Devrimi'nden sonra bu başarıyı 58 yılda yakalayabildiğini görüyoruz.

"KÜKREYEN KAPLAN"

Kriz öncesinde Asya gerçekten kaplan gibiydi ve bu büyük potansiyel tüm dünyadan yatırımcıların iştahını kabartıyor, bölge ülkelerine küresel finans piyasalarından yılda ortalama 50 milyar dolar akıyor ve çok uluslu şirketlerden yine milyarlarca dolarlık doğrudan yatırım geliyordu. Ancak, küresel sermaye ile Asya ülkelerinin cicim aylan çabuk sona erdi. Ülkelere para girdikçe fiyatlar yükseldi ve bu ülkelere ihracat yapmak cazibesini yitirdikleri de yatırımlar reel sektörden uzaklaşıp gayrimenkul ve finans gibi daha spekülâtif alanlara yönelmişti. Dolayısıyla ülkelerin para birimleri üzerindeki baskılar da artmaya başlamıştı.

SERMAYE KAÇIŞI

Sonra ne olduysa oldu ve kükreyen kaplan birden süt dökmüş kedi haline geliverdi. 2 Temmuz 1997 tarihinde Tayland Merkez Bankası, o güne kadar dolara 'peg' edilmiş olan Tayland Baht'ını serbest bıraktığını açıkladı. Merkez Bankası, artan baskılar karşısında önce döviz rezervlerini kullanarak Baht'ı korumaya çalışmış, ancak bu bir işe yaramadığı gibi döviz rezervleri de birkaç hafta içerisinde erimişti. Sonuç olarak Baht, dolar karşısında yüzde 20 oranında devalüe edilerek, dalgalı kura geçildi. İşte o gün, Asya'da tarihin durduğu an oldu. Devalüasyon, istenen sonuçları vermediği gibi Tayland ekonomisini krize sürükledi ve Baht'ın değeri altı ay içerisinde yüzde 50 oranında azaldı. Domino etkisi nedeniyle başta Malezya, Endonezya ve Güney Kore olmak üzere tüm bölge ülkeleri krizden ciddi bir şekilde etkilendi. Bu ülkelerin para birimleri büyük düşüşler yaşadı, borsalar çöktü, şirketler iflas etti ve milyonlarca insan yoksulluk sınırının iyice altına itiliverdi. Daha önce

GÜNEY KORE

BORÇLANMAYA DAYALI KALKINMA PLANININ SONU

Asya Krizi, Güney Kore'nin yüksek borçlanmaya dayalı ve finansal sektörü çok da disiplin altına alınmamış olan kalkınma planının ölüm ilanı olmuştur. Bu zayıflıkları gidermek için yapılan reformlar, yüksek tüketici harcamaları ve ihracat artışı ile birleşince Kore çabuk toparlandı. Kore ile birlikte birçok Asya ülkesinin, ihracatlarını kuvvetli tutmak için, yüksek teknoloji ürünleri gibi belirli birkaç kaleme olan bağımlılıklarını kırmaya ve ihracata yönelik sektörlerini çeşitlendirmeye gittiklerini görüyoruz. Örneğin Singapur, bugün bölgenin bir yüksek teknoloji ve finans merkezi. Ancak bununla yetinmiyor ve ilaç endüstrisine ağırlık vererek bu alanda da bir merkez olmaya çalışıyor. Bu sayede belirli bir alanda ihracatı yaracak bir kriz karşısında oluşacak zararlar diğer alanlardaki ihracat sayesinde kısmen de olsa telafi edilebilecek. Küresel bir dünyada finansal krizlere karşı bir ülkenin kendisini tamamiyle koruyabilmesi imkânsız. Sistemik kriz riski, yani küresel yapıdan kaynaklanan risk daima mevcut olacak. Bu doğrultuda farklı ülkelerdeki deneyimlerden önemli dersler çıkartılabileceğini görmek gerekiyor. Sanırım en faydalı dersleri çıkartabileceğimiz deneyimlerin başında da Asya Kaplanları geliyor.

devreye sokulan müşterek teşebbüsleri gösterebiliriz. İkinci olarak, Asya ülkeleri makroekonomik yapılarını kuvvetlendirdiler. Bu çerçevede öncelikle döviz kurları daha esnek hale getirildi ve küresel dalgalanmalar ile şoklara karşı daha dayanıklı olmaları sağlandı. Diğer yandan döviz rezervlerinin de yüksek oranlarda tutulmasına özen gösterilmeye başlandı. Üçüncü olarak ise, gerek ekonomi politikalarında gerekse finans piyasalarında şeffaflık sağlandı. Bu sayede ekonomideki aktörlerin karşı karşıya oldukları belirsizlikler giderilerek, kararların daha sağlıklı bir şekilde alınabilmesi için gerekli ortam oluşturulmuş oldu. Asya Krizi sırasında en çok eleştirilen kurumlardan birisi Uluslararası Para Fonu (IMF) olmuştur. Kriz sırasındaki politikaları ciddi şekilde eleştirilen IMF'nin bu krizle mücadelede neden başarısız olduğu-

bölgesel ve çok taraflı analizlere de ağırlık verdiğini belirten Burton, krizleri önlemek amacıyla kullandıkları finansman araçlarını geliştirdiklerini, ülkeler için program hazırlarken söz konusu ülkenin özelliklerini ve önceliklerini göz önünde bulundurdıklarını ve IMF'nin kurumsal yapısında da reformlara gidilerek bu yapının küresel ekonominin gerçeklerini daha iyi yansıtır bir hale getirilmesi için çaba sarf ettiklerini bildirdi.

ÇİN, KRİZE DAYANIKLI

Küresel bir kriz yaşadığımız şu günlerde, IMF'nin on yıl öncesine göre krize karşı daha hazırlıklı ve Asya ülkelerinin ekonomilerinin de daha dayanıklı ve altyapılarının sağlıklı olduğunu görüyoruz. Ancak Asya Krizi'nde on yıl sonra bugün bölgenin durumunu değerlendirirken, o dönemden bu yana bölgesel bir güç olarak etkisini iyice artırmış olan Çin'i de değerlendirmeye katmamız gerekiyor. Çin, Asya Krizi'nden çok fazla etkilenmemiştir. Bunun başlıca sebebi, Çin ekonomisinin dışa bugünkü kadar açık olmaması ve sermaye hareketlerinde çok ciddi kısıtlamalar bulunmasıydı. İkinci bir sebep ise, Çin'e dışardan gelen paranın spekülâtif değil, tersine üretime dönen doğrudan yabancı yatırım şeklinde olmasıydı.

Çin, aradan geçen on yılda yaptığı liberal reformlarla diğer Asya ülkelerine göre krize karşı daha dayanıklı durumda. Asia Times'ın Çin editörü Wu Zhong, bugün serbest piyasalarda yaşanan sıkıntıların, Çin hükümetinin döviz kuru liberalizasyonu ve finansal piyasaların açılmasında uyguladığı yaklaşımın doğruluğunu ispatladığı görüşünde. Birçok ekonomist Wu'nun bu görüşünü paylaşıyor. Hatta Çin kökenli Amerikalı ekonomist Steven Cheung daha da ileri giderek, Çin'in insanlık tarihinin bugüne kadarki en başarılı sistemini kurduğunu aktarıyor.

Çin hükümeti, piyasa ile devlet kontrolü arasındaki dengeyi korumaya çalışadursun, diğer Asya ülkelerinde de bugün on yıl öncesine göre daha olumlu bir hava var. Ancak önemli olan bu havanın sürdürülebilirliği. Bu ülkelerde reformlara devam edilmesi ve "nasıl olsa krizden çıktık, tekrar yüksek büyüme oranlarına ulaştık" diyerek rehavete kapılmadan uygulamalara devam edilmesi önem kazanıyor.

YABANCILAR ENDONEZYA'YA DÖNDÜ

Asya Krizi'nden en çok etkilenen ülkelere bakacak olursak, bu ülkelerin tamamında olumlu bir ortam oluştuğunu ancak yapacak işlerin henüz bitmediğini görüyoruz. Örneğin, Endonezya'ya yabancı sermaye geri döndü ve bir yandan 2003'e kadar yaşanan sermaye kaçışından sonra doğrudan yatırımlar tekrar artmaya başlarken diğer yandan da Cakarta Borsası 2006 ve 2007'de dünyanın en yüksek performansına sahip üç borsasından birisi oldu. Endonezya'nın borçlarının GSYİH'ye oranı ise hızla düşüyor, döviz rezervleri de 50 milyar dolara aştı. Özellikle vergi ve gümrük alanlarında yapılan reformlarla büyük başarı sağlandı ve piyasa denetlemesi de daha kuvvetli bir hale getirildi. Mart 2007'de yürürlüğe giren yeni Yatırım Kanunu ile gerek yerli, gerekse yabancı yatırım için daha sağlıklı koşullar yaratıldı. Ancak diğer yandan mevzuat alanında gerekli iyileştirmeler henüz tamamlanmamış durumda, özelleştirmeler yeterince verimli olarak yapılmıyor ve banka dışı finans sektöründe ise ciddi sorunlar devam ediyor.

TAYLAND'IN PERFORMANSI YÜKSEK

Tayland, krizden en çabuk toparlanan ülkelere birisi oldu ve 2002-2004 döneminde Asya'nın en yüksek ekonomik performansa sahip ülkelerinden biri olarak dikkat çekti. Bu başarının ardından Tayland'ın güçlü ihracatı vardı. Ancak önce 2004'teki Tsunami felaketinin verdiği hasar, sonra da 2006'daki askeri darbe nedeniyle Tayland ekonomisi tekrar zor bir döneme girdi. Malezya da Tayland gibi güçlü ihracat sayesinde krizden sıyrılan bir ülke oldu. Diğer yandan Malezya hükümeti, o döneme kadar Amerikan dolarına hapsedilmiş olan Ringgit'i 2005 yılında serbest bıraktı. Her ne kadar bu durum ithalat fiyatlarını aşağıya çekmişse de 2007 yılı itibarıyla enflasyonist etkiler kendisini göstermeye başladı. Malezya'nın ekonomi politikalarında borçların düşük seviyede tutulmasına ve döviz rezervlerinin yeterince yüksek olması öncelik veriliyor ve bu da krizlere karşı bir koruma kalkanı oluşturuyor.

Pakistan pazarı TÜRKİYE için önemini koruyor

FOTOĞRAF: İLKER TURAN

**ALİ
IRVALI**

Türk-Pakistan İş Konseyi Başkanı

Amerika'nın, Afganistan'daki terör eylemlerini sona erdirmek amacıyla Pakistan ordusu ile birlikte başlattığı operasyonlar, Pakistan içerisinde bir dizi terör eylemlerini de tetiklemiş oldu. Bu eylemlerin yoğunluğunu artırması, Pervez Müşerref ve kendisini destekleyen hükümetin son zamanlarına yani seçim dönemine denk gelmiş ve Benazir Butto'nun öldürülmesine yol açmıştır. Benazir Butto'nun, seçim dönemi konuşmalarında, Pakistan'ın Afganistan ile sınır bölgelerini Amerikan askerlerine açacağını açıklaması ve nükleer sırlarını diğer Müslüman ülkeler ile paylaştığı söylenen ünlü Pakistanlı fizikçiyi Amerika'ya teslim edeceğini söylemesi de Butto'nun suikasta kurban gitmesinin zeminini hazırlamış olabilir.

Tüm bu terör eylemleri arasında, bilindiği üzere, Pakistan'da seçimler gerçekleştirildi. Seçimlerin sonucunda, Butto'ların kurmuş olduğu Pakistan Halk Partisi tek başına iktidara gelmiş ve çoğunluğun oyunu alamamış olmasına karşın Navaz Şerif tarafından da desteklenerek hükümeti oluşturmuştur. O dönemde yasaklı olan Asif Ali Zerdari yerine Yusuf Gilani Başbakan olmuştur. Daha sonraki süreçte sivil hükümetten gelen baskı nedeniyle Pervez Müşerref görevinden istifa etmiş ve Asif Ali Zerdari Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Ancak, sivil hükümet döneminde Afganistan'da artan terör eylemleri nedeniyle Amerikan ordusu Pakistan'ın kuzeyine yapmış olduğu baskı ve operasyonları artırmış bunun sonucunda Pakistan içerisindeki terör eylemleri de artış göstermiştir.

KRİZDEN VE TERÖRDEN BUNALAN HÜKÜMET DİŞ DESTEK ARAYIŞINDA

Uzun bir aradan sonra yönetimi devralan sivil hükümeti başlangıç döneminde meşgul eden terör olaylarının peşi sıra baş gösteren global krizler, hükümeti negatif etkilemeye devam etmiştir. İlk olarak ülkede tahıl sıkıntısı baş göstermiş,

Terör eylemleri, global kriz ve siyasi çalkantılarla mücadele etmek durumunda kalan Pakistan, Türk yatırımcıları için önemini korumaya devam ediyor. Yeni kurulan hükümet, yurtdışında destek ararken, Pakistan özellikle enerji sektöründe acil yatırıma gereksinim duyuyor.

daha sonra ise başlayan ekonomik krizler nedeniyle yüzde 20 civarında bir devalüasyon yaşanmıştır. Hemen tüm faaliyet alanlarını etkileyen fiyat artışları nedeniyle zaten çok hassas bir noktada bulunan ekonomi büyük darbe yemiştir. Yabancı yatırım ve para rezervleri azalmış, S&P ülke kredi notunu bir puan azaltmıştır. Geçen dönemde yatırım yapılmaması nedeniyle ülkede enerji krizi başlamış ve tüm ülkede 6 saate varan günlük elektrik kesintileri başlamıştır. Tüm bu olumsuz koşullar altında göreve yeni başlayan hükümet dış destek arayışına girmiştir.

TÜRKİYE, PAKİSTAN'I DEĞERLENDİRMELİDİR

Pakistan'ın mevcut konumu nedeniyle Müslüman Körfez ülkelerinden destek aldığı bilinmektedir. Özellikle Suudi Arabistan gibi ülkeler yardım olarak petrol ve kredi sağlamaktadır. Bu desteğin sivil hükümet döneminde artarak devam edeceği beklenmektedir. Yine Çin uzun vadeli kredi sağlamaktadır. Geçmiş dönemde yaşadığı sıkıntılar nedeniyle borçları ertelenen Pakistan'a önmümüzdeki dönemde çeşitli ülkeler tarafından yine yardım yapılacağı beklenmektedir. Türkiye-Pakistan arasındaki ticari ilişkiler zaten uzun süredir minimum düzeyde devam ettiği için herhangi bir etkilenme beklenmemektedir. Geçmiş dönemlerde inşaat sektöründe, Çinli müteahhitlerin damping uygulaması ve düşük bedeller ile önemli projeleri almış olması nedeniyle, Türk İnşaat Sektörünün Pakistan pazarına olan ilgisini azaltmıştır. Bu konu ile ilgili rahatlatan gelişme bu müteahhitlerin almış oldukları işlerin bir kısmını tamamlayamamış olmaları ve idareler nezdinde güvenilirliği kaybetmeleridir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen Türk yatırımcıları için Pakistan pazarı hala önemini korumaktadır. İlk olarak Pakistan

stratejik bir bölgede yer almaktadır. Kuzey batısında yer alan Afganistan ve batısında yer alan İran nedeniyle Amerika tarafından vazgeçilemeyen bir müttefik konumundadır. İkinci olarak, kuzeydeki Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan, Kazakistan gibi ülkelerin, İran dışında denize tek çıkış noktasıdır. Gwadar Limanı zaten bu amaçla yapılmıştır. Pakistan'ın etrafındaki ülkeler düşünüldüğünde, enerji kaynaklarının kesişme noktasında olduğu görülmektedir. Son olarak, 180 milyonluk nüfusu ile büyük bir işgücü ve potansiyel konumundadır. Sadece ülke içi değil, civar ülkeler içinde iş gücü sağlama imkanı vardır. Ürettiği kaliteli pamuğu tekstil mamullerine çevirebilmek için modern tekstil makinelerine ve kimyasallarına ihtiyacı vardır. Ülkede henüz daha yeryüzüne çıkarılmayı bekleyen maden ve yer altı zenginlikleri mevcuttur. Geçmiş dönemlerde hükümetler yabancı yatırımcıyı koruyan bir dizi önlem almışlardır.

Ayrıca, terör nedeniyle birçok firma Pakistan'a girmemekte, bu nedenle Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde yaşanan rekabet bu ülkede görülmektedir. Afganistan pazarında çalışmaya almış Türk müteahhitleri için bu durum bir avantaj olarak değerlendirilebilir.

Tüm sorunlarına rağmen Türk yatırımcılarını bekleyen ülkede değerlendirilmesi gereken sektörlerin başında enerji gelmektedir. Ülkenin çok acil enerji yatırımlarına ihtiyacı vardır. Altyapı konusunda büyük eksikler nedeniyle gerçekleştirilmesi gereken çok sayıda proje vardır. Konut eksikliği nedeniyle her yıl 100 bin konut gereksinimi vardır. EMAAR ve EL NAKHEEL gibi körfez ülkeleri yatırımcıları Pakistan'da konut sektöründe milyarlarca dolarlık yatırım yapmakta ve tecrübeli müteahhitlere ihtiyaç duymaktadırlar.

Onay, Türkiye'de 130 civarında asgari sermayeli Çin firması olduğunu söylüyor.

Çin, kapitalizmi komünizm içinde kullanmayı başardı

DEİK/Türk-Tayvan İş Konseyi Başkanı ve Türk-Çin İş Konseyi Başkan Yardımcısı Yavuz Onay, Çin Halk Cumhuriyeti'nin dünya ekonomisine entegre olusunun 10-15 yıllık bir geçmişi olduğuna işaret ederek Çinlilerin "Kapitalizmi Komünizm İçerisinde Nasıl Kullanırız?" sorusuna doğru yanıtı bulmayı başardığını ifade ediyor. "Çin'in, son 30 yıla kadar Batı için bir sır olarak kaldığını biliyoruz. Bugün bile Çin'i anlamak, etnik yapısını, ülke içerisindeki farklı dengeleri kavramak oldukça güç. Bir Çinli için bile bu geçerli" diyerek Çin'in sahip olduğu değişik değerleri, "Kapitalizmin içerisinde olmak onu tamamen benimsemek anlamına gelmez" idesiyle harmanlayarak ekonomik anlamda yükseliş yakaladığının altını çiziyor. Onay, "Çin'i

dünyanın fabrikası haline getirmek için her şeyi kopyalama, varlarını yoklarını sanayiye yatırma yoluna gittiler. Sanayileri bu şekilde güçlendi. Türkiye'de 30'a yakın mal piyasasında Çin mallarının ağırlığı var. Özellikle oyuncak, aratür, gözlük, halı, klima, eşantıyon, bilgisayar ve aksamı, cep telefonu aksesuarları gibi bazı piyasalarda. Böylece Türkiye'ye yılda kaçak ve resmi, toplam 5 milyar dolara yakın mal girdiği tahmin ediliyor. Bu bir masa bir kasa şirketler hızla yerli ortaklar bulup ithalata geçiyor. Örneğin Türkiye'de 130 civarında Çin firması var. Bunların çoğu 'asgari sermayeli' ithalat şirketleri. Yatırım yapmıyorlar.

ÇİN İLE TİCARETİN ANAHTARI KONSORSİYUMLAR

Türk ortaklarının payları yüzde 1 gibi küçük ve komik düzeyde kalıyor" ifadesini kullanıyor. Çolakoğlu Dış Ticaret Yönetim Kurulu Başkanı Yavuz Onay, "Türkiye'de şöyle bir problem var. Biz herkesten korkuyoruz. Çinliler bizden korkmuyor. Mesela Cezayir'de bir iş almak istiyorsunuz ve yakın ilişki içerisindesiniz. Çin'de eksik olan şey yönetim ve politik güç. Çin, işin hamalığını yapar. Servisi, malzemeyi verir ama diğer şeylerde eksiktir. Siz bunu nasıl tamamlarsınız? Konsorsiyum oluşturalım, ben kendi avantajlarımı, sen kendi avantajlarını kullan dersiniz. Ki bizim son çalışmalarımız bu yöneydi.

Her yıl bize Çin'den büyük müteahhitler gelir, ancak biraz zorlama ile ilerlerdi işler" diyen artık işlerin biraz daha farklı işleyeceğini ifade ediyor. Onay, şunları kaydediyor: "Türkiye için Çin ya da başka bir devletle konsorsiyum yapmak bir zorunluluk. Örneğin, bir ofis inşa ederken, içinde kullanacağınız cihazlar Çin'de üretiliyor olacak muhtemelen. Bu durumda Türkiye, Cezayir gibi bir ülkede politik gücünü kullanacak; Çin de Türkiye'nin politik gücünü destekleyecek piyonlarını getirecek. İşte, Çin ve Türkiye'nin ortak hareket alanı bu şekilde oluşmalıdır. Mantık ve olanak uyumasını yakalayarak konsorsiyumlar oluşturulması her iki ülkenin kazanmasını sağlayacaktır.

Referans

KÜRESEL

REFERANS GAZETESİ'NİN ÜCRETSİZ YAYINIDIR

Yayın Sahibi

Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı

AYDIN DOĞAN

İcra Kurulu Başkanı
Vuslat DOĞAN SABANCI

Genel Yayın Yönetmeni
Eyüp Can SAĞLIK

Reklam ve Pazarlama Direktörü
Nilgün ÇETİN
Reklam Koordinatörü
Dilek SESİĞÖR

Abone ve Dağıtım
Direktörü (Refeksi)
Bora ÖZYİĞİT
Satış Koordinatörü
Talip BAYRAM

Abone - Okur Danışma Hattı
0 800 229 67 06
0212 476 07 37

Genel Koordinatör
Sefer LEVENT
Haber Koordinatörü
Jale ÖZGENTÜRK

Editor
Sibel ATIK

Hazırlayan
Nur TARAN
Sarmet İNANIR

Yazışları Müdürü
Hasan KILIÇ (Sorumlu)
Görsel Yönetmen
Güngör YILMAZ

Sayfa Tasarımı
Aytekin YILMAZ

Yayın Türü: Yaygın, Süreli İzişsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılmaz.

Hürriyet Media Towers, GÜNEŞLİ 34212 İSTANBUL
Tel : (0212) 677 00 00 Faks : (0212) 449 60 47
Başlık: YER: DOĞAN PRINTING CENTER TESİSLERİ
Hedaya Yolu Esenyurt-İstanbul

KÜRESEL

Referans-DEİK Ortak Yayındır. İçerik DEİK tarafından sağlanmıştır. Görüş ve önerileriniz için press@deik.org.tr

Kurt: Keşke Türkiye de Malezya kadar olabilse

Türkiye'nin, Malezya'ya, "Türkiye, Malezya olur mu?" sorusuyla aşına olduğuna işaret eden Türk-Malezya İş Konseyi Başkanı Nail Kurt, o dönemde Malezya'da uzaya bir astronot gönderme konusunun tartışıldığını ilterek "Türk medyasında geri kalmış bir ülke gibi gösterilmeye çalışılan Malezya'nın en önemli ihracat malları arasında elektronik araç gereçler ilk sıralarda yer alıyor. Örneğin Malezya dünyanın en büyük bilgisayar hard diski üreticisi ülkelerinden biri. Ülke, Türkiye'nin üçte bir oranında nüfusa sahip olduğu halde 98 milyar dolarlık (Türkiye'den daha fazla) ihracata sahip. Tüm bunları alt alta topladığımızda çizilen portre, 'Keşke Türkiye de Malezya kadar olabilse' dedirtecek cinsten" diyor.

MALEZYA HALKI İNCİNİYOR

Malezya hakkında yeterli bilgiye sahip olmadan ortaya atılan bu tartışmanın Türkiye'yi dost bilen Malezya halkını incittiğini belirten Kurt, "Her iki ülkenin genel anlamda benzerlikleri olmakla birlikte farklılıklar benzerliklerden fazladır ve her iki ülke farklı sosyal, kültürel ve ekonomik dinamiklere sahiptir" şeklinde konuşuyor.

1957 yılında bağımsızlığını kazanan Malezya'nın 1989-1996 yılları arasında ortalama yüzde 8,5'lik büyüme oranı ile dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olmayı başardığını kaydeden Kurt, Malezya'nın son 20 yıldaki hızlı büyümesinin yüksek yerel ta-

Türk-Malezya İş Konseyi Başkanı Nail Kurt, Malezya'nın ekonomi portresinin Türkiye'den daha olumlu bir çizgide ilerlediğine işaret ederek, "Türkiye de keşke Malezya kadar olabilse" diyor.

Türk-Malezya İş Konseyi Başkanı Nail Kurt

sarruflarla ve çok miktarda doğrudan yabancı yatırım çekilmesiyle sağladığının altını çiziyor. Ülkenin aldığı doğrudan yabancı yatırımın çoğunun imalat sanayine yöneldiğini, fakat bu oranın gittikçe hizmetler sektörünün lehine değiştiğini ifade eden Türk-Malezya İş Konseyi Başkanı Kurt, Malezya'nın bilgi tabanlı ekonomiye sahip olmak için yabancı yatırımları yüksek bilgi içeren sektörlerle çekmeye çalıştığını da dikkat çekiyor.

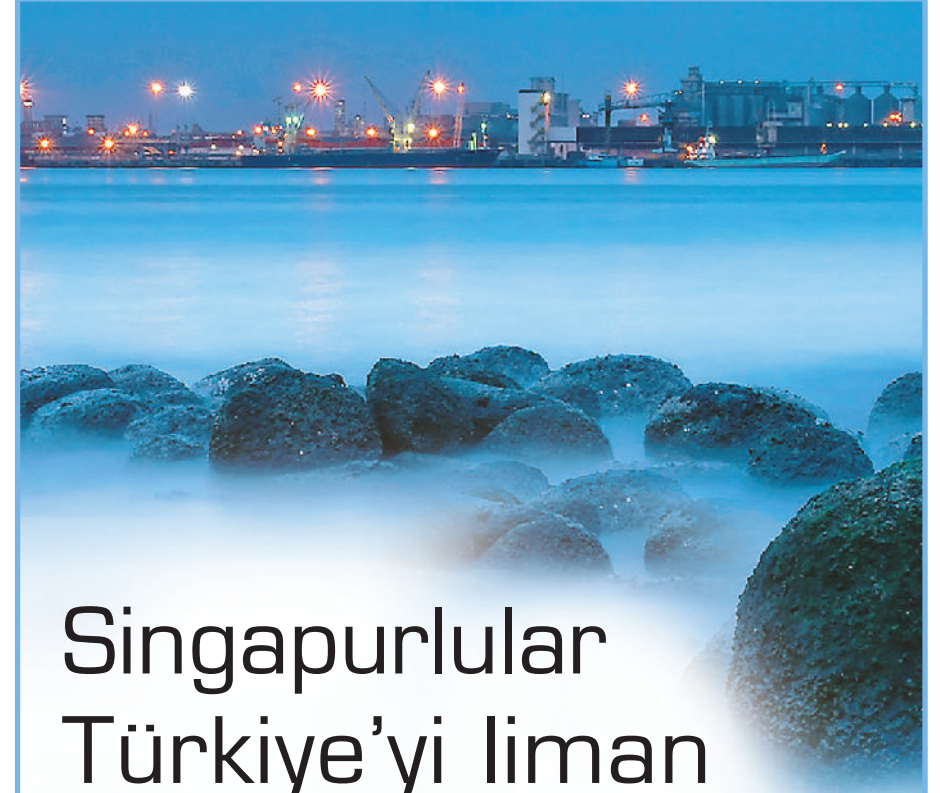
Malezya'nın geleneksel dış ticaret partnerleri olan Japonya, Amerika, Singapur gibi ülkelere yükümlü miktarlarda ithalat yapmasına karşılık, Türkiye'den gerçekleştirdiği sınırlı

düzeydeki (2007 yılında 1.253 milyon dolar) ithalatın temel nedeninin Malezya hakkında bilgi eksikliği, promosyon konusundaki zafiyetler ve Türk firmalarının Malezya'ya uzak göremek aktif faaliyette bulunmaması olduğunu belirten Kurt, bu sorunun çözümünün fuarlara katılım yoluyla Türk ürünlerinin tanıtım olduğunu dile getiriyor.

TÜRK FİRMALARI KENDİLERİNİ MALEZYA PAZARINDA TANITMALI

"Öncelikle firmalarımızın Malezya'ya uzak, yabancı ve ulaşılması güç bir pazar olarak değil, ciddi bir pazar olarak algılamaları ve girmeyi gerçekten istemeleri gerekiyor" diyen Türk-Malezya İş Konseyi Başkanı Nail Kurt, Malezyalıların büyük ölçüde Türkiye hakkında olumlu düşüncelere sahip olduğunu ancak, bilgi ve tanıtım eksikliğinin söz konusu olduğunu altını çiziyor.

Büyük ölçekli Türk firmalarının Malezya pazarına yerli acenteler vasıtasıyla veya şube açarak girmelerinin Türk ürünlerinin tanıtımına olumlu katkı sağlayacağını söyleyen Kurt, "Markalı ürünleri ile girmek Türk mali imajının yerleşmesinde önemlidir ve bu konuda devlet destekleri de bulunmaktadır" diyerek tanıtım sorununun Malezya'da bulunarak çözülebileceğini sözlerine ekliyor.

Singapurlular Türkiye'yi liman merkezi yapabilir

Türk-Singapur İş Konseyi Başkanı ve Singapur Cumhuriyeti Fahri Başkonsolosu Pınar Aran, Mersin Limanı'nın 36 yıllık işletme hakkını Singapore Port Authority (PSA) ile ortak olan PSA-Akfen Grubu'nun almasının, Uzak Doğu'nun liman merkezi olan Singapur ile Türkiye'nin yakın gelecekte özellikle liman işletmeleri konusunda yapabilecekleri ortak çalışmalar için atılan en önemli adımlardan biri olduğunu ifade ediyor. Limanlar konusundaki işbirliğinin ikinci durağının İzmir, üçüncü durağının da İstanbul olduğunu belirten Aran, Singapur'un temel hedefinin Türkiye'yi, Orta Avrupa'nın ve Akdeniz'in liman merkezi olarak güçlendirmek olduğuna işaret ediyor.

İSTANBUL'DA GELİŞTİRİLECEK LOJİSTİK LİMANLARA İLGİ

"Singapurlu liman işletmecileri, Türkiye'yi merkez haline getirip, Türkiye üzerinden Rusya'ya, Kadeniz ülkelerine ve Akdeniz ülkelerine ulaşmak istiyor" diyen Türk-Singapur İş Konseyi Başkanı Aran, ülkenin, İstanbul'da geliştirilecek olan yeni lojistik limanlarla da ilgilendiklerine işaret ediyor. Yaklaşık beş yıl süreceği öngörülen ve "master plan" olarak anılan İstanbul'u bir liman merkezi haline getirme projesinin Singapurlularla muhtemel başka bir işbirliği sahəsi olduğunu sözlerine ekliyor. Aran, Singapur'da liman işletmeciliği hari-

cinde elektronik, antma, yüksek teknoloji ve turizm konusunda işbirliği yapılabileceğine işaret ederken ülkenin en büyük sıkıntısının eleman azlığı yönünde olduğuna dikkat çekiyor. Marmaray projesinin elektrik tesisatı ve iletişim kısmını Singapurluların yaptığını vurgulayan Aran, böylesine büyük bir projede bile yalnızca 3-4 Singapurlu'nun çalıştığını dile getiriyor.

TÜRKİYE İÇİN HEYECAN VERİCİ BİR TABLO SUNAMADIK

Singapurlu işadamlarının Türkiye'de bazı sorunlar yaşadığını da açıklayan Pınar Aran, "Singapurlular, Mersin Limanı'nın yanı sıra İskenderun Limanı'nın ihalesini de kazanmıştı. Fakat ihale, rekabet kuruluna aksettirildi ve 225 milyon dolarlık teminat mektupları üç yıl bekledi. Keza e-devlet projesine dahil olmak istediler, ortaklar değişti, ödemeler konusunda sorunlar çıktı. Dolayısıyla Türkiye'de bahsettiğimiz bu güzel projeler biraz sorunlu doğdu. Sonuç olarak cesaret verici ve heyecanlandırıcı bir tablo sunamadık. Singapurlular da oldukça prensip sahibi bir millettir. Bundan dolayı bu yaşananlar biraz geri adım atmalarına neden oldu. Ama şimdi bozulan moralleri düzeltmek için çalışmalarımızı sürdürüyor ve olası ortaklık projeleri konusunda Singapurluları bilgilendirmeye çalışıyoruz" şeklinde konuşuyor.

'Vietnam'da Çin konusundaki hatalarımızı tekrarlamamalıyız'

Gemi inşa sanayii, Viyetnam ile işbirliği potansiyeline sahip sektörlerin başında geliyor.

Türk-Vietnam İş Konseyi Başkanı Necati Abacıoğlu, "Türk-Vietnam İş Konseyi olarak temel hedefimiz Türk işadamlarının dikkatini Vietnam'daki fırsatlara çekmek. Çin konusunda düşünülen gecikme ve ülkeyi algılayamama hatasına düşmemeliyiz. Tekrarlanan hatalar yanlış döndürür. Herkes hata yapabilir ama Vietnam gibi bir pazar söz konusu olunca yanlış yapma şansınız olmadığını düşünüyorum" şeklinde konuşuyor. Vietnam tarafı ile ikili ilişkileri gelişmesiyle ve karşılıklı dostlukların çoğaltılmasıyla işbirliği zemininin kendiliğinden oluşacağına ve gelişeceğine işaret eden Abacıoğlu, "Yeter ki iyi niyetli olalım ve tek taraflı kısa süreli çıkarlardan uzak duralım. Önceliğimiz işbirliği zeminini sağlamaktır ve birbirine karşı önyargısız olan her iki ülke halklarını birbirlerini yakından tanıma fırsatını yaratmak. Tanındıkça fırsatlar çok daha sağlıklı değerlendirilir" diyor.

TAŞIMA GÜÇLÜĞÜ İKİLİ İLİŞKİLERDE EN BÜYÜK SORUN

Vietnam ve Türkiye arasındaki ticaret hacminin geliştirilmesi için yeterli zeminin henüz hazır olmadığını belirten Türk-Vietnam İş Konseyi Başkanı Abacıoğlu, "Yeterli zeminin olmaması, yeterli potansiyelin olmadığı anlamına gelmiyor. Zeminin hazırlamak için fırsatları görüp biran önce şartları zorlamak gerekiyor. Türk-Vietnam İş Konseyi, bu zeminin hazırlamak için var gücüyle çalışacak" ifadesini kullanıyor. Türkiye ile Vietnam arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinin önündeki en büyük engelin, iki

Türk-Vietnam İş Konseyi Başkanı Abacıoğlu, Çin konusunda yapılan hatanın Vietnam'da yaşanmaması için Türk işadamlarının dikkatini bu ülkeye çekmeye çalışıyor

ülke arasındaki coğrafi uzaklıktan kaynaklanan doğrudan taşımacılık imkanlarının sınırlı olmaması olduğunun altını çizen Abacıoğlu şunları kaydediyor: "Navlun ücretlerinin yüksekliği, Türk ihracatçısının Vietnam pazarına giriş fiyatlarını yukarı çekiyor. Dolayısıyla, Türk ürünlerinin fiyat açısından rekabeti oldukça zor bir konuma geliyor. Coğrafi uzaklık ve ulaşım imkanlarının yetersizliği Türk iş görenlerinin bu pazar ve sunduğu imkanları yeterince tanıyamamalarına ve iş fırsatlarının değerlendirilmesine sebep oluyor. Bu, tanıtım çalışmaları ve kuvvetli diyalog yoluyla düzeltilmesi gereken bir durum. Bu doğrultuda Vietnam'da bir "Türk İhracat Ürünleri" fuarı ve benzeri etkinliklerin gerçekleştirilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum."

İşbirliği potansiyeline sahip sektörlerin başında gemi inşasının geldiğini vurgulayan Necati Abacıoğlu, Vietnam hükümetinin, Aralık 2005 itibarıyla tekstil sektörünün entegrasyonu ve yeniden yapılanması konusunda karar aldığını, bu süreç çerçevesinde iki ülke arasında tekstil alanında işbirliğinin geliştirilebileceğini ve Çin'e karşı bir rekabet avantajı oluşturulabileceğini ileri sürüyor. Gıda işleme makineleri konusunda geliş-

miş teknolojiye sahip Türk gıda sektörünün, iki ülke sektörleri arasında rahatlıkla işbirliği projeleri geliştirebileceğini de sözlerine ekleyen Türk-Vietnam İş Konseyi Başkanı "Gıda alanında Kent firması ticari anlamda kendi markasıyla Vietnam pazarında yer alıyor. İçecek alanında da önemli bir pazar potansiyeli mevcut. Avustralya ve Güney Afrika'dan şarap ithalatı artıyor. Ayrıca, perakende ticaret sektörü de hızla gelişiyor. Türk firmalarının bu pazarı çok ciddi olarak dikkate almalı gerekiyor" şeklinde konuşuyor.

GEMİ İNŞASI VE TEKSTİL KONUSUNDA İŞBİRLİĞİ YAPILABİLİR

İşbirliği açısından diğer bir önemli sektörün de cam ve cam ürünleri olduğuna, bu alanda Vietnam'da Paşabahçe ve Şişecam ürünlerinin görülebileceğine dikkat çeken Abacıoğlu, ülkede, altyapı konusunda da büyük bir gereksinimin gündemde olduğunu, başta karayolları inşası ve su sistemleri olmak üzere, altyapı benzeri projelerin, Dünya Bankası ve Asya Kalkınma Bankası gibi uluslararası kuruluşların kredileriyle finanse edildiğini, bundan ötürü de Türk müteahhitlik şirketleri için büyük fırsatlar taşıdığını vurguluyor. Vietnamlı yetkililerin, ülkenin makine, elektrikli ve elektronik ürünler, demir-çelik ürünleri, kimyasal ürünler ve gübre başta olmak üzere birçok ürüne ihtiyaç duyduğunu belirten Abacıoğlu, Vietnam'ın Türkiye'den özellikle demir-çelik, tekstil kimyasallar ve mühendislik ürünleri ithal edebileceğinin değişik platformlarla dile getirildiğini ifade ediyor

Başbakan Gilani, Pakistan'ın enerji alanında yatırıma açık olduğunu ifade etti.

GİLANİ: Türkiye'nin güç kazanmasından memnunuz

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) bünyesinde faaliyet gösteren Türk-Pakistan İş Konseyi, Pakistan Başbakanı Yusuf Rıza Gilani'yi 30 Ekim'de bir çalışma yemeği ile ağırladı. Yaklaşık otuz firma temsilcisinin katıldığı toplantıya Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen de katılarak iki ülke işadamlarına hitap etti. Tüzmen iki ülke ticari ve ekonomik ilişkilerine değinerek iki-üç yıllık dönem içerisinde iki ülke ticari ve ekonomik ilişkilerinin beş milyar dolara çıkarılmasının hedeflendiğini belirtti. Pakistan Başbakanı Yusuf Rıza Gilani ise son yıllarda Türkiye'nin coğrafi avantajını ön plana çıkararak, güç kazanmasından memnuniyet duyduklarını belirterek, "Türkiye'nin bölgede daha güçlü bir rol oynamasını ve nüfuzunu artırmasını bekliyoruz" dedi. Gilani, DEİK tarafından düzenlenen yemekte yaptığı konuşmada Pakistan halkının yüreğinde Türkiye'nin özel bir yeri olduğunu kaydetti. Tarihi İpek Yolu'nun birleştirdiği iki ülke arasındaki sadece ticari malların değil, sanatçı ve filozofların da gidip geldiğini ve iki ülke kültürünü bu ilişkilerin yakından etkilediğini dile getiren Başbakan Gilani, Pakistan hükümetinin geniş çaplı yapısal reformlar hayata geçireceğine işaret etti.

Türk girişimciler 11 Nisan 2009'da İstanbul'da

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) işbirliğiyle Lütü Kırda Kongre ve Sergi Sarayı'nda, 10-11 Nisan 2009 tarihinde VII. Dünya Türk Girişimcileri Kurultayı'nı gerçekleştirecek. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla düzenlenecek olan Kurultay kapsamında DEİK bünyesinde kurulan ilgili Konsey'in çalışmalarının bölgesel bazda daha etkin bir şekilde takip edilebilmesi Dünya Türk İş Konseyi'nin yapısı ve organları belirlenecek. Kurultay, yeni temaslar kurmak ve Türk iş dünyasını kuvvetlendirerek dünya çapında bir oluşuma adım için aktif fikir ve deneyim alışverişini sağlamak üzere muazzam bir fırsat olarak değerlendiriliyor. Dünya çapında Türk iş dünyasının girişimcilerinin, uluslararası şirketlerin Türk yöneticilerinin ve ileri gelen bürokratların katılacağı VII. Dünya Türk Girişimcileri Kurultayı'nın, dünyanın dört bir yanında faaliyet gösteren Türk girişimcilerin, gerek birbirleriyle gerekse Türkiye'de faaliyet gösteren firmalarla aynı çatı altında buluşmasını ve işbirliği olanaklarını tartışmalarını sağlayacak bir zemin oluşturması hedefleniyor.

Detaylı bilgi için: Asena Selçuk
aselcuk@deik.org.tr

Yabancıların çalışma izinleri hangi esaslara tabidir?

Hızla büyüyen dünya ekonomisi ve buna paralel şekilde ülkeler arasında karşılıklı olarak işgücü transferi, ülkeleri kendi milli sınırları içerisinde çalışmak isteyen yabancılara karşı düzenlemeler yapmaya yöneltmiştir. Aynı gerekçe ile ülkemizde de bu husus 4817 Sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir. Bu Kanuna istinaden çıkarılan Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği ve Doğrudan Yabancı Yatırımlarda Yabancı Uyruklu Personel İstihdamı Hakkındaki Yönetmelik de Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İZİN ALINMASI GEREKİYOR

Türkiye'nin taraf olduğu ikili ya da çok taraflı sözleşmelerde aksi öngörülmedikçe, yabancıların Türkiye'de çalışmaya başlamadan önce izin almaları gerekir. Türkiye dışında ikamet eden yabancıların bulundukları yerdeki Türkiye Cumhuriyeti temsilcilikleri vasıtasıyla yaptıkları başvurular, bu temsilciliklerce Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na iletilir ve durumu uygun görülünce çalışma izni verilir. Türkiye'de geçerli ikamet izni olan yabancılar veya bunların işverenleri ise başvurularını doğrudan Bakanlığa yapabilirler. Aynı esas uzatma başvurusu için de geçerli olup, süresi sona ermiş bir çalışma izninin uzatılması için, sürenin bitiminden itibaren en geç 15 gün içinde uzatma başvurusunda bulunulması gereklidir. Bu sürenin geçirilmesi halinde yapılan başvuru, ilk defa başvuru yapılarak uygulanan esaslara tabidir.

İş piyasasındaki durum ve istihdama ilişkin gelişmelerin izin verilmesine elverişli olmaması; başvuru için süre içerisinde o işi yapacak aynı niteliğe sahip kişinin bulunması; yabancının geçerli bir ikamet tezkeresinin bulunmaması; bir işyeri, işletme veya meslek için izin talebi reddedilen yabancının aynı işyeri, işletme veya aynı meslek için izin talebinin reddedildiği tarihten itibaren 1 yıl geçmeden yeniden izin talebinde bulunması ve yabancının çalışmasının milli güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, kamu

Türkiye'nin taraf olduğu ikili ya da çok taraflı sözleşmelerde aksi öngörülmedikçe, yabancıların Türkiye'de çalışmaya başlamadan önce izin almaları gerekir. Bakanlık tarafından verilebilecek çalışma izinleri süreli, süresiz ve bağımsız olmak üzere üç kategoride değerlendirilir.

yaran, genel ahlak ve genel sağlık için tehdit oluşturmaları hallerinde çalışma izni veya uzatılması istemi Bakanlık tarafından reddedilir. Bakanlık tarafından verilebilecek çalışma izinleri süreli, süresiz ve bağımsız çalışma izni olmak üzere üç kategoride değerlendirilmektedir. Belirli bir işyeri veya işletmede ve belirli bir meslekte çalışmak ve en çok 1 yıl geçerli olmak üzere verilen süreli çalışma izni olup, bir yılın sonunda aynı işyeri veya işletme ve aynı meslekte çalışmak üzere 2 yıl daha ve 3 yıllık sürenin sonunda, 3 yıl daha uzatılabilecektir.

BAĞIMSIZ İZİN VERİLEBİLİR

Bu izin yabancının Türkiye'de en az 8 yıl kanuni ve kesintisiz ikamet etmesi veya toplam 6 yıllık kanuni çalışmasının bulunması durumunda; belirli bir işletme, meslek, mülki veya coğrafi alanla sınırlandırılmaksızın süresiz olarak da verilebilir. Türkiye'de en az 5 yıl kanuni ve kesintisiz olarak ikamet etmiş olmaları, çalışmalarının ekonomik kalkınma açısından katma değer yaratması ve istihdam üzerinde olumlu etki yapacak olması koşuluyla yabancıların bağımsız çalışma izni de verilebilmektedir. Türk vatandaşları ile evli olan ve-

ya evlilik birliği en az 3 yıl sürdükten sonra sona ermiş olmakla birlikte Türkiye'de yerleşmiş olan yabancılar ile bunların Türk vatandaşları eşinden olan çocuklarına; Türk Vatandaşlığı Kanununun 19, 27 ve 28 inci maddeleri çerçevesinde Türk vatandaşlığını kaybedenler ve bunların fûruuna; rûst yaşını doldurmadan Türkiye'ye gelerek eğitimini Türkiye'de tamamlayanlara; İskan Kanununa göre muhacir, mülteci veya göçebe olarak kabul edilenlere; Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşları ile bunların AB üyesi ülkelerin vatandaşı olmayan eş ve çocuklarına; büyükelçilik, konsolosluk ve uluslararası kuruluşların Türkiye'deki temsilciliklerinde görevlendirilenler ile eş ve çocuklarına; bilimsel, kültürel ve sportif faaliyetler amacıyla kısa süreli gelenlere ve kilit personel niteliğindeki yabancılarla 4817 Sayılı Kanunda öngörülen sürelerle tabi olmaksızın çalışma izni verilebilir.

Ülkemizin taraf olduğu ikili ya da çok taraflı sözleşmelerle çalışma izninden muaf tutulanların; bilimsel, kültürel ve sanatsal faaliyetler amacıyla kısa süreli olarak gelenlerin; Türkiye'ye ithal edilen makine ve teçhizatın montajı, bakım ve onarımı, kullanım eğitimi

verilmesi veya Türkiye'de arzalan araçların tamiri için 3 ayı geçmemek üzere ülkemizde bulunanların; Türkiye'den ihraç edilen mal ve hizmetlerin kullanılmasına ilişkin eğitim amacıyla 3 ayı geçmemek koşuluyla Türkiye'de bulunanların; 6 ayı geçmemek koşuluyla fuar ve sirklerde görevli olarak Türkiye'de bulunanların; eğitim süresiyle sınırlı olmak üzere üniversiteler ile kamu kurum ve kuruluşlarına bilgi ve görgülerini artırmak üzere gelenlerin; 3 ayı aşmayan ve sosyo-kültürel ve teknolojik alanlar ile eğitim konularında Türkiye'ye önemli hizmet ve katkı sağlayabileceklerin; karşılıklılık esasına göre, öğrenci değişim programları çerçevesinde staj süreleri ile sınırlı olarak özel veya kamu kuruluşlarında staj yapacakların; Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler gereğince veya konsorsiyumlar tarafından yürütülecek projelerde veya uluslararası kuruluşlarda çalışacakların; 1 yıl içerisinde 6 ayı geçmemek kaydıyla Türkiye'ye gelen tur operatörü temsilcilerinin; yetkili makamlarca talepleri uygun bulunan sporcu ve antrenörlerin sözleşmeleri süresince çalışma izni almalarına gerek bulunmamaktadır.

Lübnan Başbakanı, ekonomik işbirliğine dair görüşmeler yapıyor.

Türkiye ve Lübnan ilişkileri görüşüldü

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Türk - Lübnan İş Konseyi, 4 Kasım 2008 tarihinde Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora onuruna bir çalışma yemeği düzenlendi. TOBB Başkan Yardımcısı ve DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Halim Mete, DEİK Türk-Ortadoğu Bölge Koordinatör Başkanı ve Türk-Lübnan İş Konseyi Mehmet Habbab ve çok sayıda iş adamının katıldığı toplantıda Türk-Lübnan ekonomik ilişkilerine değinildi. Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora toplantı sırasında yaptığı konuşmada iki ülke arasındaki serbest ticaret anlaşmasıyla bütün engelleri, formaliteleri aşacaklarını belirterek, "Önümüzdeki dönemin işi budur" dedi. Sinyora, Türkiye'nin, tarihiyle, ekonomisiyle, konumuyla ve yakaladığı istikrarıyla hem Orta Doğu'da hem de doğuyla batı arasında önemli görev alabilecek bir ülke olduğunu belirterek, Türkiye'nin dinler, kültürler arasında yaklaşmayı sağlamak konusunda bir açıklık ve hoşgörü modeli olduğunu dile getirdi. Ankara'da çeşitli görüşmeler yaptıklarını ve bunların büyük işbirliklerine işaret ettiğini anlatan Sinyora, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri geliştirmek için çalışmalar yapıldığına dikkati çekti. Sinyora, suikast sonucu öldürülen eski Başbakanlardan Refik Hariri'nin ilişkileri geliştirmek, ticaret ve yatırımların artırılması konusunda çalışmalar gösterdiğini hatırlatarak, bunlar sayesinde son birkaç yılda önemli miktarlarda artışlar görüldüğünü söyledi.

Aynı zamanda iki ülkedeki karşılıklı yatırımlarda ilerleme olduğunu vurgulayan Sinyora, Lübnanlıların Türkiye'de bankacılık, telekomünikasyon gibi alanlarda yatırım yaptıklarına değindi. Yatırıma elverişli şartlar oluşması için çalışmalarını sürdüreceklerini ifade eden Sinyora, Türk-Arap dünyası arasında işbirliği konularını geliştireceklerini dile getirdi. Sinyora, Lübnan'ın son yıllarda çok sıkıntı çektiğine ancak ekonomisini zorlayan bu sıkıntılara rağmen büyük ölçüde sağlamlık ve istikrarlı olduğunu aktardı.

Dış ekonominin Atlantis'i Japonya yeniden keşfedilecek

NUR TARAN

Strateji ve İletişim Müsavirliği
Koordinatör Yardımcısı

Japonya, dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında 2. sıradaki yerini uzun yıllardır koruyor. Öte yandan, Türkiye'nin yine pek az değişikliğe uğrayan ihracat yaptığı ülkeler listesine bakıldığında ilk 10 ülke neredeyse dünyanın en büyük ekonomileri listesi ile aynı. O listeye uzun süredir alınmak istenen, alınması için uğrunda uzun uzadıya tartışılan bir ülke var: Türkiye'nin ihracat listesinde 59. sırada yer alan, ithalatta ise pastanın yalnızca binde 6'sından faydalanabildiğimiz Japonya.

Bir türlü istenen düzeye ulaşmayan Türk-Japon ilişkilerini farklı yönleriyle Kasım ayında okuyucuları ile paylaşmaya çalışan Küresel, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun (DEİK), Asya-Pasifik Bölgesi'nin en büyük ekonomisi olan Japonya için benimsediği yeni açılımları da gündemine taşıması ve yakın gelecekte DEİK'in Japonya konusunda etkinliklerine ivme kazandıracak-

DEİK, 2 Aralık'ta Türk-Japon ilişkilerinde 'Nasıl Yapmalı' sorusunun yanıtını Türk-Japon İş Konseyi 16. Ortak Toplantısı'nda bulmaya çalışacak.

ğını belirtmişti. DEİK, bu açılımların bir uzantısı olarak Türk-Japon İş Konseyi Başkanı Sayın Tuncay Özilhan'ın da ifade ettiği gibi Japonya'nın dikkatini Türkiye'ye çevirmenin şart olduğu mottosu ile 2 Aralık'ta Ceylan Intercontinental Otel'de Türk-Japon İş Konseyi 16. Ortak Toplantısı'nda gerçekleştirecek.

Japonya'nın saygın iş dünyası kuruluşu olan Nippon Keidanren'in, Türk-Japon İş Konseyi'nin karşı kanadı olarak katılacağı toplantı çerçevesinde 2007 yılında Japonya'nın dış ülkelere yaptığı 73 milyar dolarlık yatırımdan yalnızca 2 milyarlık bir pay alabilen Türkiye'nin bu oranı artırabilmesi için farklı sektörlerden katılımcılar "Nasıl Yapmalı?" sorusuna yanıt bulmaya çalışacak. Türkiye ve Japonya arasındaki ekonominin geliştirilmesi ve iki ülkenin işbirliğine yeni bir ivme kazandırması açısından özel bir önem taşıyan toplantıda, elektro-

nik ve bilgi teknolojileri, turizm, gıda, inşaat müteahhittik, enerji'nin yanında oto yan sanayi sektörlerinin geleceği üzerinde tartışılacak. Toplantının 2010 yılında kutlanacak olan "Türkiye'de Japonya Yılı" öncesinde gerçekleştirilmesinin temelinde Türkiye'nin hazırlıklarını hızlandırması hedefi de bulunuyor.

Türk-Japon İş Konseyi'nin bir başka motivasyonu da Türk mallarının Japon pazarında az tanınması ve bu nedenle uzun süreli reklam ve tanıtım faaliyetleri yürütülmesi gereksinimi, Japonya'nın standartlar, kalite kontrol ve ambalajlamada çok titiz bir pazar olması ve bu nedenle çok sıkı sağlık tedbirleri uygulaması, coğrafi uzaklık ve nakliyat giderlerinin yüksek olması gibi Türk-Japon ilişkilerinin önünde engel teşkil eden sorunlara yönelik olarak sunulacak çözüm önerileri üzerinde fikir paylaşımında bulunmak olacak.

Toplantı, iki ülkenin işbirliğine ivme kazandırması açısından önem taşıyor.

20. Yılımızı Kutluyoruz

KÜRESELLEŞME TÜRK ÖZEL SEKTÖRÜNÜN HAYATINA 80'LERDE
GİRDİ. **DEİK** DE ÖYLE.

20 YIL BOYUNCA “KÜRESEL ŞİRKET” OLMAYI HAYÂL

DEĞİL VİZYON **OLARAK** KABUL EDEN TÜM

ÜYELERİMİZE BU VESİLEYLE TEŞEKKÜR EDİYORUZ.

BU SÜREÇTE TÜRKİYE

BİZİMLE, BİZ TÜRKİYE'YLE BÜYÜDÜK.

TÜRKİYE DÜNYANIN 10 BÜYÜK EKONOMİSİ ARASINDA

YER ALANA KADAR DA **BÜYÜMEYE** VE TÜRKİYE'Yİ BÜYÜTMEME

Menkul Kıymetler • RDF Fuarçılık • Red Bull Gıda Dağıtım ve Pazarlama • Renova Ekonomi • S.A.S. • Şahinler • Sırdır • Sağlık Holdingi • Sağlık Fakültesi • Sayı 20 • S

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

www.deik.org.tr